Stuk **451** (2000-2001) – Nr. 1

VLAAMS PARLEMENT

Zitting 2000-2001

6 november 2000

BELEIDSBRIEF

Welzijn, Gezondheid en Gelijke Kansen

Beleidsprioriteiten 2000-2001

ingediend door mevrouw Mieke Vogels,
Vlaams minister van Welzijn, Gezondheid en Gelijke Kansen

Algemeen ... 4
Sectoraal ... 5
1. Welzijn ... 5
1.1. Kinderrechten ... 5
1.2. Kind en Gezin ... 5
1.3. Personen met een Handicap ... 7
1.3.1. Beter management van vraag en aanbod ... 7
1.3.2. Sector zorg ... 8
1.3.3. Uitvoering decreet van 17 juli 2000 inzake het persoonlijk assistentiebudget ... 9
1.3.4. Individuele materiële bijstand ... 9
1.3.5. Tewerkstelling van personen met een handicap - uitvoering VESOC-akkoord ... 9
1.4. Algemeen welzijnswerk ... 10
1.5. Forensisch Welzijnswerk ... 10
1.5.1. Uitbouw van een beleidsondersteunende cel Criminaliteit en Samenleving ... 11
1.5.2. Implementatie en opvolging van vroegere beleidsinitiatieven en terreinontwikkelingen ... 11
1.5.2.1. Slachtofferzorg ... 11
1.5.2.2. Hulp- en dienstverlening aan gedetineerden/hulpverlening aan seksuele delinquenten ... 12
1.5.2.3. Internering ... 12
1.5.2.4. Alternatieve maatregelen en conflictoplossingen ... 13
1.6. Bijzondere jeugdbijstand ... 13
1.6.1. Kwantitatieve en kwalitatieve versterking van het aanbod. ... 13
1.6.1.1. De voorzieningen ... 14
1.6.1.2. Projecten en experimenten ... 14
1.6.2. Buitendiensten ... 14
1.6.3. Jeugddelinquentie ... 15
1.6.4. Gemeenschapsinstellingen voor bijzondere jeugdbijstand ... 15
1.6.5. De bijzondere jeugdbijstand in het kader van de integrale jeugdzorg ... 16
1.7. De integrale jeugdzorg ... 16
1.8. Ouderen- en thuiszorgbeleid ... 18
1.9. Palliatieve zorg ... 19
1.10. Lokaal sociaal beleid : pleidooi voor een dialoog met … ... 19
1.11. Vrijwilligers ... 21
1.12. Maatschappelijk opbouwwerk ... 21
1.13. Armoedebestrijding ... 22
2. Gezondheid ... 23
2.1. Preventieve gezondheidszorg ... 23
2.1.1. Een gezonde levensstijl en het maken van gezonde keuzes ... 23
2.1.2. Gezondheid en milieu ... 23
2.1.3. Jeugdgezondheidszorg ... 24
2.1.4. Infectieziekten ... 25
2.1.4.1. Vaccinaties ... 25
2.1.4.2. Tuberculose ... 26
2.1.4.3. Seksueel overdraagbare aandoeningen en aids ... 26
2.1.4.4. Andere infectieuze aandoeningen ... 26
2.1.5. Bedrijfsgezondheidszorg ... 27
2.1.6. Kankerscreening ... 27
2.1.6.1. Borstkankerscreening ... 27
2.1.6.2. Baarmoederhalskankerscreening ... 28
2.1.7. Genotsmiddelengebruik ... 28
2.1.8. Decreet betreffende de preventieve gezondheidszorg in Vlaanderen ... 28
2.2. Gezondheidszorg op maat ... 30
2.2.1. De eerstelijns gezondheidszorg ... 30
2.2.2. Thuisgezondheidszorg ... 30
2.2.3. Palliatieve zorg ... 30
2.2.4. Zorg voor dementerenden ... 31
2.2.5. Residentiële gezondheidszorg, de ziekenhuizen ... 31
2.2.6. De Geestelijke Gezondheidszorg ... 31
2.3. Van diagnose naar dialoog, een behoeftengestuurd beleid ... 31
2.4. Ethisch verantwoorde keuzes in de zorg ... 32

2.5. De juiste beleidsinstrumenten ter ondersteuning van een kwalitatief beleid ... 32
2.5.1. Verzamelen van relevante beleidsinformatie: 'Meten om te weten' ... 32
2.5.2. Visitatie ... 33
2.5.3. Zorgplanning ... 33
3. Gelijke Kansen ... 33
3.1. Het integratiebeleid ... 33
3.1.1. In partnerschap met de doelgroepen en in communicatie met de bevolking ... 34
3.1.2. Effectieve toegang tot de maatschappelijke voorzieningen ... 34
3.1.3. Woonwagenbeleid ... 34
3.1.4. Onthaal- en integratiebeleid voor een positieve inburgering. ... 35
3.1.5. Opvangbeleid ... 36
3.2. Het gelijkekansenbeleid: een inclusief beleidsdomein ... 36
3.2.1. Gelijke Kansen voor vrouwen voorop ... 36
3.2.2. De gelijkwaardige positie van vrouwen en mannen in de combinatie van arbeid en gezin bevorderen ... 38
3.2.3. Gelijke kansen voor iedereen, het doorbreken van traditionele beeldvorming over diverse doelgroepen ... 38
3.2.4. Gelijkekansenhuis ... 40
3.2.5. Het Vlaams steunpunt voor toegankelijkheid ... 40
3.2.6. Een toegankelijke beleidsnota ... 40
3.2.7. Organisatie aangepast vervoer voor personen met een handicap ... 41

Algemeen

In de begroting 2001 vindt u de eerste vertaling van de vorig jaar goedgekeurd beleidsnota. Deze vertaling is terug te vinden in elk hoofdstuk van deze beleidsbrief.

Vooraleer sector per sector de doelstellingen voor 2001 te verduidelijken, wens ik in deze algemene inleiding bijzonder stil te staan bij twee belangrijke horizontale beslissingen, waarvan de reële uitvoering in 2001 zal opgestart worden.

Vooreerst de zorgverzekering.

Op 8 juni 2000 heeft de Vlaamse regering beslist het decreet van 30 maart 1999 houdende de organisatie van de zorgverzekering op gefaseerde wijze in te voeren. Zo werd onder meer beslist dat van 1 juli 2001 tot 1 juli 2002 enkel de zeer zwaar zorgbehoevenden die ouder zijn dan 65 jaar en die een beroep doen op de erkende diensten van de thuiszorg in aanmerking komen voor een gedeeltelijke tenlasteneming van de niet-medische kosten die het gevolg zijn van verminderd zelfzorgvermogen. Vanaf 1 juli 2002 komen tevens de zeer zwaar zorgbehoevende in aanmerking die gebruik maken van residentiële zorgverlening.

In het kader van de gefaseerde invoering heeft de Vlaamse regering reeds volgende besluiten goedgekeurd:
- het besluit van de Vlaamse regering van 8 juni 2000 houdende de organisatie en regeling van het beheer en de werking van het Vlaams Zorgfonds;
- het besluit van de Vlaamse regering van 17 juli 2000 betreffende de organisatie, het beheer, de werking en de erkenning van zorgkassen en betreffende de controle op de zorgkassen;
- het besluit van de Vlaamse regering van 17 juli 2000 betreffende de adviesraad bij het Vlaams Zorgfonds.

Teneinde de zorgverzekering effectief in te voeren met ingang van 1 juli 2001, zal voor het einde van het kalenderjaar nog een mini-decreet aan het Vlaams parlement voorgelegd worden en zullen volgende besluiten ter goedkeuring aan de Vlaamse regering voorgelegd worden:
- een besluit houdende de erkenning, de registratie en de machtiging, en houdende de aansluiting, de aanvraag en de tenlasteneming in het kader van de zorgverzekering;
- een besluit houdende de subsidiëring van de zorgkassen.

Vervolgens de implementatie van het Vlaams Intersectoraal Social Profit Akkoord van maart 2000.

Vanaf 1 januari 2001 zal een historische onrechtvaardigheid en anomalie opgeheven worden, wanneer meer dan 5000 gezondheids- en welzijnswerkers het statuut van langdurig werkloze ruilen voor een volwaardig werknemersstatuut. Het DAC-statuut verdwijnt in de sectoren onder mijn bevoegdheid definitief.

Bovendien zal in uitvoering van dit via-akkoord ook de inschakeling en gefaseerde harmonisering van de lonen en wedden naar het referentiebarema pc 319 een aanvang nemen, zodat deze grote groep werknemers niet alleen een volwaardig werknemersstatuut bekomt, maar ook een betekenisvolle betere verloning.

Tenslotte betekent 1 januari 2001 voor de voorzieningen een uitbreiding van hun regulier personeelskader ten gevolge van de regularisering, en specifiek voor de sector thuiszorg en ouderenzorg de start van een bijkomende zorgfunctie "logistieke hulp". Voor de zorgvragers betekent dit een upgrading van de kwaliteit en uitbreiding van het aanbod.

Sectoraal

1. Welzijn

1.1. Kinderrechten

Als coördinerend minister Kinderrechten wil ik erop toezien dat het beleid van de Vlaamse regering aansluit bij de reële verwachtingen en noden van kinderen en jongeren en bij de bepalingen van het Internationaal Verdrag inzake de Rechten van het Kind (IVRK). Dit veronderstelt overleg met het Kinderrechtencommissariaat en de organisaties die op dit terrein actief zijn, met respect voor hun autonomie. Het is in dit kader dat de Kinderrechtencoalitie ondersteund wordt als koepelorganisatie en gesprekspartner voor de regering.

In de begroting wordt vanaf 2001 een bedrag gereserveerd dat specifiek voor projecten in verband met kinderrechten zal aangewend worden. Ik wil vooral positieve impulsen geven aan het belevingsonderzoek en aan initiatieven die de kindparticipatie daadwerkelijk bevorderen. Dit budget laat toe de basisprincipes van het IVRK op een structurele manier in het regeringsbeleid een plaats te geven.

1.2. Kind en Gezin

Op het vlak van de preventieve zorg wordt het bestaande aanbod ten aanzien van gezinnen met jonge kinderen bestendigd. De aandacht voor een gediversifieerde aanpak wordt daarbij aangehouden. Specifieke doelgroepen zoals gezinnen met meerlingen kunnen rekenen op informatie en steun op maat van hun bijzondere situatie.
Om mogelijk te maken dat Kind en Gezin op het vlak van opvoedings- en gezinsondersteuning, vanuit het preventieve netwerk dat reeds bestaat, een concrete rol zou

kunnen spelen, zijn middelen vrijgemaakt. Deze zullen Kind en Gezin in staat stellen op te treden binnen het conceptuele kader dat vorm zal krijgen vanuit het parlementaire debat dat met betrekking tot opvoedings- en gezinsondersteuning op stapel staat.

Wat betreft de maatschappelijke positie van het kind zal de uitbreiding met 200 plaatsen van de centra voor kinderzorg en gezinsondersteuning (CKG's) worden gefinaliseerd. Deze operatie zal het aanbod aan crisisopvang voor gezinnen met kinderen betekenisvol verruimen. De werking van de CKG's, evenals deze van de vertrouwenscentra kindermishandeling en de diensten voor private gezinsplaatsing, wordt getoetst aan en ingeschakeld in de beleidsontwikkelingen binnen het strategisch plan integrale jeugdhulpverlening.
Wat betreft adoptie zullen de gebruikersbevraging en de doorlichting van de erkende diensten elementen aanreiken voor een eventuele bijsturing van het beleid. In 2001 zal de Vlaamse aanpak geïntegreerd worden in het federale wettelijke kader dat op stapel staat.

Centraal binnen het bevoegdheidsdomein Kind en Gezin staat de eerste fase van de implementatie van het beleidsplan kinderopvang.

De kwantitatieve uitbreiding van de sector wordt opgestart. Daartoe krijgen de verschillende deelsectoren ondersteunende impulsen. De particuliere sector wordt daadwerkelijk, ook financieel, ondersteund. De gesubsidieerde voorzieningen, de diensten voor opvanggezinnen en de kinderdagverblijven, worden verder uitgebouwd in functie van regionaal gedefinieerde noden. Voor de buitenschoolse kinderopvang is er voor het eerst een budget op de begroting Welzijn voorzien. Dit budget zal toelaten het meersporenbeleid in het algemeen en de verdere uitbouw van de initiatieven voor buitenschoolse opvang (IBO's) gestalte te geven. Om het meersporenbeleid op het terrein te versterken komt er een specifiek op de schoolse opvangsituatie toegespitst kwaliteitslabel.
Behalve de kwantiteit, wordt ook de aard van het opvangaanbod verruimd. De inclusieve opvang van kinderen met een specifieke zorgbehoefte zal voor het eerst programmatisch vorm krijgen. Ook de opvang van zieke kinderen en de flexibele opvang zullen zowel regelgevend als budgettair mee worden gedragen door de Vlaamse Gemeenschap. Tot hiertoe waren voor deze opvangvormen enkel federale gelden voorzien.

Op het vlak van de kwaliteit zullen de voorzieningen worden ondersteund bij het inpassen in hun werking van de bepalingen van het kwaliteitsdecreet. Ook zullen verder zelfevaluatie-instrumenten worden ontwikkeld die de voorzieningen zelf in staat stellen hun werking zinvol te evalueren en eventueel bij te sturen.
Specifieke projecten die zich niet louter beperken tot kinderopvang op zich, maar die vanuit dit gegeven werk maken van gezins- en opvoedingsondersteuning en die gericht aandacht hebben voor de diversiteit binnen de kinderopvang, zullen een vaste plaats krijgen binnen de dynamiek die het beleidsplan kinderopvang ontwikkelt.
Met de ontwikkeling van een breed informaticaproject wordt niet alleen het dossierbeheer van de voorzieningen geïnformatiseerd, maar wordt ook een draagvlak ontwikkeld voor een virtuele informatie-uitwisseling tussen ouders met vragen rond kinderopvang, de voorzieningen en Kind en Gezin.
Tot slot geven we aan dat de werkingssituatie van de opvanggezinnen verder wordt versterkt. De onkostenvergoeding is zeer betekenisvol opgetrokken van 508 tot 545 BEF per dag per kind. In overleg met de federale overheid wordt verder gezocht naar mogelijkheden om een sociaal vangnet te installeren voor de opvanggezinnen die zijn aangesloten bij een dienst. Met diezelfde federale overheid wordt ernaar gestreefd zowel met betrekking tot het Fonds voor Collectieve Uitrustingen en Diensten (FCUD) als op het vlak van de fiscaliteit, tot afspraken te komen die de beleidsplanning vanuit de Vlaamse regering respecteren en ondersteunen.

1.3. Personen met een Handicap

Het realiseren van de beleidsdoelstellingen voor het Vlaams gehandicaptenbeleid vraagt een doelgerichte en procesmatige aanpak, gespreid over meerdere jaren. Bij het opstellen van de ontwerpbegroting 2001 is uitgegaan van het standpunt dat voor zoveel mogelijk mensen de bijstand moet gerealiseerd worden die hen kansen geeft om aan het maatschappelijk leven deel te nemen. Daarbij wordt een belangrijke accentverschuiving voortgezet van de residentiële naar de ambulante zorg, en van de zorg waarvoor een principiële tenlasteneming bestaat maar waarvoor een voorziening moet worden gevonden, naar de zorg die het Fonds rechtstreeks toewijst aan de persoon zélf of zijn wettelijke vertegenwoordiger. In de ontwerpbegroting 2001 wordt een belangrijke inspanning gedaan om deze accentverschuiving en de prioritaire nieuwe initiatieven gedeeltelijk te realiseren op basis van heroverwegingen van het constant beleid (688 miljoen). Het bijkomend krediet voor nieuwe initiatieven werd door de regering vastgesteld op 715 miljoen. Op basis van deze beschikbare kredieten worden de volgende nieuwe initiatieven voor realisatie in 2001 vooropgesteld:

1.3.1. Beter management van vraag en aanbod

Overkoepelend binnen het Vlaams Fonds voor Sociale Integratie van Personen met een Handicap staat een beter management van de vraag en het aanbod inzake gehandicaptenzorg. Dit management is gestoeld op de techniek van de inschrijvingsprocedure die zorgt voor de afhandeling van de zorgvraag. Multidisciplinaire teams (MDT) vervullen een belangrijke rol bij het cliëntspecifiek afbakenen van de zorgbehoefte en het voorstellen van het daarop afgestemde zorgpakket, om de zorgindicering door de PEC (provinciale evaluatiecommissie) optimaal te doen verlopen. Ook zorgen zij binnen de nieuwe visie voor begeleiding en nazorg. Gelet op de uitbreiding van hun takenpakket moeten deze teams geheroriënteerd en duidelijker geprofileerd worden waarbij, via de techniek van het lastenboek, en het verlenen van machtigingen voor het afleveren van verslagen in de domeinen zorg, individuele materiële bijstand en tewerkstelling, een verhoogde kwaliteit zal worden gewaarborgd. Tegelijk met deze bijsturing kunnen zij ook beter worden gehonoreerd. De Centra voor Ontwikkelingsstoornissen (COS) kunnen daarbij voor de min-12-jarigen in een tweedelijnsindicering worden ingeschakeld. Om hun capaciteit te verhogen is 7,6 miljoen extra ingeschreven.

Om de precieze aard en de urgentie van de behoeften goed vast te stellen en een regionale zorgafstemming te realiseren, dient de wachtlijstwerking op punt gesteld, veralgemeend en geüniformiseerd. Een krachtlijn van dit beleidsveld is het instellen van een management van vraag en aanbod, en de zorgtrajectbegeleiding die als prioriteit moet worden opgestart, gelet op de realiteit dat nog te veel zorgvragers zonder adequate en duurzame ondersteuning, geheel op zichzelf op zoek dienen te gaan naar een passend zorgaanbod.

Het management van vraag en aanbod is ingebed in het regionaal overleg gehandicaptenzorg, waarbij de provinciebesturen een belangrijke rol vervullen. In het kader van het regionaal overleg moet de participatie van gebruikers worden gewaarborgd door professionalisering van hun inbreng. De bestaande middelen in constant beleid inzake diagnostiek, indicering en wachtlijstwerking, worden in deze beleidsrubriek samengebracht met het oog op het gecoördineerd vastleggen van opdrachten en afspraken tussen de betrokken partners. 11,2 miljoen wordt overgeheveld van de projecten inzake flexibilisering, en het budget van 15,8 miljoen niet-gereglementeerde toelagen wordt voor de periode 2001 en 2002 gealloceerd ter uitvoering van hogergenoemd nieuw beleid.

1.3.2. Sector zorg

Bij het aanhouden van het constant beleid inzake de erkenning en subsidiëring van voorzieningen, en rekening houdend met het budgettair realistisch groeiritme van de capaciteit van de voorzieningen, kan worden gesteld dat de wachtlijsten in de komende jaren verder zullen aangroeien. De grootste prioriteit wordt dan ook gegeven aan maatregelen die op zeer korte termijn het aantal wachtenden op zorg drastisch vermindert, liefst zélfs volledig wegwerkt. Het vastleggen van kredieten voor het verlenen van nieuwe vergunningen in de residentiële sector voor opvang van volwassenen, resulteert ten vroegste in 2002 in de omzetting van de vergunning naar de erkenning, subsidiëring en exploitatie van de nieuwe zorgplaatsen. Daarom wordt ervoor geopteerd om geen nieuwe vergunningen te verlenen aan de residentiële en semi-residentiële sector, maar de beschikbare middelen in te zetten voor de realisatie van bijkomende programmmatieruimte die onmiddellijk beschikbaar is ter ondersteuning van personen met een handicap die zelfstandig leven. Voor uitbreiding van het zorgaanbod gaat 33,6 miljoen naar het realiseren van reeds in 2000 verleende vergunningen. 46 miljoen wordt ingezet voor het uitbreiden van de ambulante sector en 2,1 miljoen wordt voorzien voor erkenning van ambulante revacentra die recent een overeenkomst met het RIZIV afsloten inzake de tenlasteneming van de revalidatieprestaties.

Gelet op de gestage groei van de diensten voor thuisbegeleiding, de diensten voor begeleid wonen en de diensten zelfstandig wonen, wordt een krediet van 90 miljoen ingeschreven om de noodzakelijke inhaalbeweging inzake de betoelaging van de werkingskosten en een versterking van het personeelskader te realiseren. Verder wordt een initiatief genomen om via het VIPA de kwaliteit van de infrastructuur van de diensten thuisbegeleiding en begeleid wonen te verbeteren.

Om de residentiële, en semi-residentiële zorgvoorzieningen in staat te stellen méér zorg op maat te realiseren zijn ingrepen noodzakelijk in de bestaande regelgeving inzake erkenning en subsidiëring van de voorzieningen. Een effect dat in 2001 kan worden gerealiseerd is dat semi-residentiële en residentiële voorzieningen cliënten en hun gezinnen kunnen begeleiden in de eigen thuisomgeving. Binnen de bestaande erkenningen moet een heroriëntering van de dienstverlening naar ambulante hulpverlening mogelijk worden gemaakt. Op korte termijn zal een werkgroep een masterplan uitwerken dat vastlegt welke concrete maatregelen hiertoe zullen worden genomen. In deze ontwerpbegroting wordt een engagement ingeschreven om in 2001, op realisatiebasis, 1% (230 miljoen) op het budget voor deze sector naar ambulante dienstverlening te heroverwegen. Meteen wordt ook het engagement aangegaan dat door meer flexibele dienstverlening, binnen gelijk budget, tot 1% (200 miljoen) méér cliënten kunnen worden begeleid en opgevangen. Naar aanleiding van de begrotingscontrole 2001 zal op basis van dit masterplan deze heroverweging in de sector zorg worden geconcretiseerd voor de verschillende deelsectoren. Op kruissnelheid vanaf 2002 zullen deze maatregelen een effect van 2% (460 miljoen, en +400 cliënten) genereren.

Een laatste element in deze sector betreft het kwaliteitsdecreet. De nieuwe bestuurlijke visie waarbinnen het kwaliteitsdecreet kadert (deregulering en responsabilisering) moet de komende jaren ook leiden tot het herdenken en vereenvoudigen van het betoelagings- en erkenningssysteem van de sector zorg.

1.3.3. Uitvoering decreet van 17 juli 2000 inzake het persoonlijk assistentiebudget

In uitvoering van dit decreet, en gelet op de grote interesse van de zorgvragers, wordt een eerste programmatie inzake PAB in 2001 vastgesteld op 400 persoonlijke assistentiebudgetten (uitgaande van gemiddeld 854.000 per budget). Bij het vastleggen van de eerste programmatie PAB zal worden bepaald dat 150 budgetten worden voorbehouden voor personen in semi-residentiële en residentiële voorzieningen die van het PAB gebruik wensen te maken om zelfstandig te gaan wonen of naar huis terug te keren. Meteen creëren zij vrije plaatsen in voorzieningen die op korte termijn kunnen worden ingenomen door mensen die op de wachtlijst staan. De noodzakelijke uitbouw van de administratieve ondersteuning inzake personeelsomkadering en de werkingskosten moet later, bij de begrotingscontrole, op deze enveloppe worden aangerekend. Voor uitvoering van het PAB is 341,6 miljoen voorzien, waarvan 305 miljoen nieuwe middelen, en 36,6 miljoen afkomstig uit het experiment PAB.

1.3.4. Individuele materiële bijstand

De individuele materiële bijstand (IMB) wordt beleidsmatig bijgestuurd. Om de toenemende vraag naar individuele hulpmiddelen en aanpassingen tegemoet te komen en op die wijze de sociale integratie in het thuismilieu te bevorderen en/of de opvang in een collectieve voorziening te vermijden of tenminste uit te stellen, is het noodzakelijk een eigentijds hulpmiddelenbeleid verder uit te werken. Dit kan enerzijds door accuraat en permanent de marktontwikkelingen inzake hulpmiddelen te onderzoeken, en op basis daarvan beleidsadviezen voor te leggen. Anderzijds is een hervorming van de regelgeving een noodzaak. De groei in constant beleid van de afgelopen jaren, teneinde de volumestijgingen op te vangen, wordt doorgezet met een extra krediet van 150 miljoen. Een kenniscentrum hulpmiddelen wordt opgericht en gelast met het onderzoek, de beleidsadvisering en de gespecialiseerde adviesverlening bij complexe aanvraagdossiers. De realisatie hiervan wordt betoelaagd door de kredieten voor ‘ergonomie en aanpassing arbeidspost’ en de ‘gespecialiseerde adviesverlening' (GAC’s) over te hevelen (36,2 miljoen). Aan de provinciale afdelingen van het Vlaams Fonds wordt in de uitvoering van het hulpmiddelenbeleid een prominente rol toebedeeld. Hiertoe wordt per PA een cel materiële bijstand opgericht.

1.3.5. Tewerkstelling van personen met een handicap - uitvoering VESOC-akkoord

De gunstige economische conjunctuur, en de schaarste op de arbeidsmarkt, zet werkgevers er meer dan ooit toe aan om kansen te geven aan zogenaamde risicogroepen op de arbeidsmarkt. De CAO 26 betreft een loonsubsidie die een werkgever kan krijgen voor een werknemer met een handicap, waarbij de hoogte wordt bepaald door de mate van zijn rendementsverlies. De Vlaamse Inschakelingspremie is een vergelijkbare tussenkomst maar niet cumuleerbaar met de vorige en dekt met zijn 30% de inschakeling in het arbeidsproces. Laatstgenoemde premie kan in het kader van het convenantenbeleid met gemeentebesturen worden uitgebreid tot de plaatselijke openbare besturen om de tewerkstelling van personen van een handicap op dat niveau te ondersteunen.

Om de verwachte volumestijgingen te kunnen opvangen is een belangrijke bijkomende budgettaire inspanning noodzakelijk die wordt geraamd op 217 miljoen. Gelet op de actuele opportuniteiten van de arbeidsmarkt en de prioriteit in het beleid om gehandicapten in het

normale arbeidscircuit te integreren, moet het tevens mogelijk zijn om in 2001 méér werknemers in de beschutte werkplaatsen te laten doorstromen naar de open arbeidsmarkt. In die optiek wordt de opdracht van de ATB-diensten verruimd naar alle werkzoekende werklozen met een handicap, en wordt hun dienstverlening ingebed in de lokale werkwinkels. Hiervoor wordt het budget ATB opgetrokken met 30 miljoen. Om de geraamde kosten van dit beleid te dekken, wordt 80,4 miljoen extra ingeschreven, en wordt 169,5 miljoen van de onderhoudstoelagen in de beschutte werkplaatsen overgeheveld naar het beleid inzake de open arbeidsmarkt. Uit de bedrijfseconomische resultaten van de BW's en in het advies van het rekenhof terzake blijkt dat deze maatregel de loonsubsidies van de gehandicapte werknemers, en de overige verbintenissen van de BW's niet in het gedrang brengt. Verder wordt voor de BW's, op advies van het rekenhof, de langdurige schuld aan het Fonds, tengevolge de pre-Vipa investeringen in het verleden, boekhoudkundig kwijtgescholden.

1.4. Algemeen welzijnswerk

Het voorbije werkjaar werd het algemeen welzijnswerk verder versterkt. Dit bleek vooral uit een grotere ondersteuning van het management van de autonome centra (41 miljoen) en een inhaaloperatie t.a.v. de onderbezette regio's (18,8 miljoen – 11,5 VTE).
De belangrijkste incentive gebeurde echter op het vlak van de jongerenhulpverlening. Daar werd 60 miljoen in geïnvesteerd (36 VTE).

Rekening houdend met de bepalingen van de Maatschappelijke Beleidsnota Bijzondere Jeugdzorg van het Vlaams Parlement (10 maart 1999) en anticiperend op het verder uitwerken van het Vlaams Strategisch Plan Integrale Jeugdzorg, diende binnen het algemeen welzijnswerk de ambulante jeugdhulpverlening beter te worden uitgebouwd.

Samen met de reeds bestaande middelen aan jeugdhulpverlening binnen het algemeen welzijnswerk, moet het nu mogelijk zijn volgende algemene doelstellingen te realiseren:
- Verdere uitbouw van de opdracht van het algemeen welzijnswerk met betrekking tot ambulante hulpverlening aan jongeren.
- Een doelmatige spreiding van het aanbod, waarbij kan uitgegaan worden van objectieve indicatoren en af te bakenen regio's.
- Integratie van dit aanbod in netwerken met maatschappelijke basisvoorzieningen en aanverwante sectoren.

De besteding van deze middelen kaderde dus in de uitbouw van een geherstructureerde jeugdhulpverlening in Vlaanderen.

De huidige middelen ingeschreven op de begroting 2001 – 20 miljoen –, zullen aangewend worden om een eerste stap te zetten op het vlak van zorgwonen voor oudere thuislozen en een versterking van de centra voor teleonthaal door een verhoging van de omkadering.

1.5. Forensisch welzijnswerk

Het algemeen welzijnswerk zal extra impulsen geven aan het justitieel welzijnswerk en aan slachtofferhulp.

Een doeltreffende politie en justitie kan bijdragen tot meer veiligheid en kan onveiligheidsgevoelens, angst en bezorgdheid voor criminaliteit helpen verminderen. Maar er is méér nodig dan dat.
Criminaliteit is niet enkel oorzaak, maar vaak ook zélf een uiting van 'onwelzijn'.

Complementair aan het federaal veiligheids- en strafuitvoeringsbeleid zal de Vlaamse regering daarom stroomopwaarts een omvattend welzijnsgericht beleid rond criminaliteit, onveiligheid en slachtofferzorg voeren.

In 2000 werden zowel voor slachtofferhulp als voor justitieel welzijnswerk bijkomend telkens 11,5 VTE gesubsidieerd en was er intens overleg met het ministerie van Justitie, wat resulteerde in een ontwerp van protocolakkoord met de minister van justitie houdende de krachtlijnen van de verdere samenwerking op het grensgebied welzijn-justitie.

In 2001 zal ik de personele omkadering van justitieel welzijnswerk en slachtofferhulp verder versterken, rekening houdend met de beschikbare kredieten.

1.5.1. Uitbouw van een beleidsondersteunende cel Criminaliteit en Samenleving

Voor de Vlaamse Gemeenschap brengt de bevoegdheid inzake criminaliteit en samenleving een veelheid aan taken mee. Ze zullen worden ontwikkeld via een permanente dialoog tussen het coördinerend departement Welzijn en de andere betrokken gemeenschapsdepartementen, in overleg met de federale overheid en op de diverse bestuursniveaus
Om dit in goede banen te leiden is de uitbouw van een beleidscel dan ook onontbeerlijk. Hiervoor zijn op de begroting 2000 de nodige budgettaire middelen ingeschreven en zullen op korte termijn twee bijkomende ambtenaren voor de beleidscel worden aangeworven. Tegelijk wordt onderzocht hoe de verschillende partners op het veld zich zo kunnen organiseren dat er een coherent geheel wordt gevormd, bruikbaar voor de invulling van de welzijnsgericht benadering van criminaliteit en haar gevolgen.

Anderzijds dienen zich nieuwe noden aan op het grensgebied welzijn-justitie. Een belangrijke vraag is de uitbouw van een herstelgerichte benadering van de detentie(periode) en het hierbij uitbouwen van dader-slachtofferbemiddeling. Via een experimenteel project zal worden uitgemaakt wat bij de uitbouw van die herstelgerichte benadering en de dader-slachtofferbemiddeling, de taak en positie van elk van die actoren is en hoe vanuit een welzijnsgerichte benadering de samenwerking met Justitie dient te verlopen.

1.5.2. Implementatie en opvolging van vroegere beleidsinitiatieven en terreinontwikkelingen

1.5.2.1. Slachtofferzorg

In 2001 wil ik bijzondere aandacht schenken aan de opvang van kinderen-slachtoffers. Via een projectsubsidie zal hieromtrent de deskundigheidsbevordering worden uitgebouwd. Ook zal de ondersteuning van het werken met het vrijwilligersmodel worden gecontinueerd.

1.5.2.2. Hulp- en dienstverlening aan gedetineerden/hulpverlening aan seksuele delinquenten

Het Vlaams strategisch plan 'hulp-en dienstverlening aan gedetineerden werd in de eerste helft van 2000 ontwikkeld. Dit strategisch plan is op 17/7/2000 door de Vlaamse regering goedgekeurd als basis voor verdere onderhandelingen met Justitie. Tevens werd ik als coördinerend minister voor deze materie aangesteld en kreeg de opdracht om samen met de andere kabinetten dit plan grondig te bespreken.

Er is een onderzoek uitbesteed naar de noden en behoeften van gedetineerden aan hulp- en dienstverlening.

De begeleidingscommissie, voorzien in het samenwerkingsakkoord inzake de begeleiding en behandeling van daders van seksueel misbruik, is geïnstalleerd.

In 2001 zal worden gestart met de implementatie van dit strategisch plan in een pilootregio. Hiervoor voorzie ik een budget van 20 miljoen. Het justitieel welzijnswerk aldaar zal worden versterkt, de andere relevante actoren inzake de hulp- en dienstverlening zullen worden uitgenodigd samen mee te werken aan een gecoördineerde operationalisering. De volgende prioritaire operationele projecten worden in deze regio uitgevoerd :
- uitbreiding van de hulp- en dienstverlening ;
- bekendmaking en profilering van het aanbod ;
- opzetten van de noodzakelijke overlegstructuren : coördinatie met Justitie (centraal en lokaal niveau) en coördinatie op Vlaams niveau (centraal en lokaal niveau, horizontaal en verticaal) ;
- uitwerken van organisatievormen en samenwerkingsmodellen en het ontwikkelen van een aangepast personeelsbeleid.

Via een wetenschappelijk onderzoek zal gezocht worden naar (voor recidive)alternatieve beleidsindicatoren om de beleidseffecten van de uitbreiding van de hulp- en dienstverlening te kunnen meten

Er zal de nodige aandacht worden besteed aan efficiënte communicatievormen met het oog op de bekendmaking en de profilering van de hulp- en dienstverlening in de strafinrichtingen

Het nodige overleg met Justitie zal worden gevoerd met het oog op de evaluatie en de uitbreiding van het samenwerkingsakkoord.

De begeleidingscommissie in het kader van het samenwerkingsakkoord inzake de begeleiding en behandeling van daders van seksueel misbruik zal een inventaris opmaken van de verschillende knelpunten bij de implementatie van het samenwerkingsakkoord. Samen met Justitie zal gezocht worden naar oplossingen voor deze knelpunten, wat zal resulteren in een rondzendbrief.

1.5.2.3. Internering

In antwoord op de resolutie van het Vlaams Parlement betreffende de toestand van geïnterneerden in de Instellingen voor Sociaal Verweer van 5 juli 2000,
- werd bij de uitwerking van het strategisch plan 'hulp- en dienstverlening' rekening gehouden met deze specifieke doelgroep ;
- wordt geparticipeerd aan de onderhandelingen met de federale overheid om te komen tot een uitbouw van een forensisch psychiatrisch netwerk voor deze doelgroep ;

- wordt onderzocht hoe een betere toegang van geïnterneerden met een mentale handicap tot de voorzieningen van het Vlaams Fonds voor Sociale Integratie van Personen met een Handicap kan worden gerealiseerd ;
- werd reeds het Justitiële Welzijnswerk versterkt om ook op deze problematiek een antwoord te bieden, zeker in die regio's waar het grootste gedeelte van de geïnterneerden verblijven, i.c. de Kempen.

Op het terrein wordt op dit ogenblik overlegd met alle relevante actoren om te zoeken naar concrete samenwerkingsmodellen om een antwoord te kunnen bieden op deze problematiek.

Bij de implementatie van het strategisch plan in een pilootregio zal specifiek aandacht besteed worden aan deze doelgroep.

Er zal verder intensief worden overlegd met de federale overheid en de relevante actoren op Vlaams niveau om te komen tot de uitbouw van een forensisch netwerk en forensische eenheden binnen de psychiatrische ziekenhuizen.

In 2001 zullen middelen worden uitgetrokken om de toegang van de geïnterneerden met een mentale handicap tot de voorzieningen van het Vlaams Fonds voor Sociale Integratie van Personen met een Handicap te verbeteren.

1.5.2.4. Alternatieve maatregelen en conflictoplossingen

Ten slotte wordt onderzocht hoe er meer transparantie, een duidelijkere profilering en taakafbakening en meer afstemming kan komen in de veelheid aan initiatieven inzake preventieve en buitengerechtelijke 'alternatieve' conflictoplossingen op het grensgebied tussen Justitie, Binnenlandse Zaken en Welzijn.
Het gaat hier om uiteenlopende projecten inzake herstelbemiddeling, begeleiding van alternatieve straffen en maatregelen, hulp- en dienstverlening aan illegale vluchtelingen, sociale rechtshulp en scheidingsbemiddeling. Voorts gaat het om de samenwerkingsrelatie met de justitiehuizen, de creatie van neutrale ontmoetingsruimten en de opvolging van de sociale projecten in het kader van de samenlevings- en veiligheidscontracten. Zowel de bevoegdheidsverdeling m.b.t. deze aangelegenheden als de finaliteit, sectorale inbedding en de opvolging ervan vragen om verduidelijking en afstemming.

In 2001 zal, via cofinanciering, een beleidsvoorbereidend actieonderzoek worden uitgevoerd inzake herstelbemiddeling om te komen tot een transparante taak- en bevoegdheidsafbakening terzake.

1.6. Bijzondere jeugdbijstand

1.6.1. Kwantitatieve en kwalitatieve versterking van het aanbod.

De begroting 2000 voorzag een stijging van 300 miljoen op het budget bijzondere jeugdbijstand, dit om het huidige aanbod aan erkenningscapaciteit kwantitatief en kwalitatief te versterken evenals te investeren in projecten en experimenten.

Volgende uitbreidingen gebeurden en/of zijn in ontwikkeling :

1.6.1.1. De voorzieningen

Door het besluit van de Vlaamse regering van 7 april 2000 werd de maximum te erkennen capaciteit verhoogd van 4.648 naar 4.848.
Dit maakte het mogelijk om bij ministerieel besluit van 31.07.'00 het begeleidingsaanbod in de bijzondere jeugdbijstand kwantitatief en gedifferentieerd te versterken.

Met toepassing van de programmatie genereert de selectie een betekenisvolle input in de arrondissementen die het meest relatief onderbezet zijn.

De erkenningen realiseren een uitbreiding van de residentiële capaciteit met 41 plaatsen en een uitbreiding van de (semi)ambulante capaciteit met 246 plaatsen.
33 van de 41 residentiële plaatsen worden toegekend aan de onthaal-, oriëntatie- en observatiecentra, dit betekent dat, met toepassing van de regelgeving, die plaatsen ook ambulant kunnen aangewend worden.
Door deze uitbreiding kunnen supplementair 8 tot 41 minderjarigen residentieel opgevangen worden en 246 tot 279 minderjarigen (semi)ambulant begeleid worden.

De toename van het residentiële aanbod, waarnaar een persisterende vraag is, is significanter dan het eindresultaat van 41 plaatsen laat vermoeden. In de arrondissementen met volgens de programmatie de grootste relatieve onderbezetting, wordt de residentiële capaciteit uitgebreid met 59. Bovendien worden voor de arrondissementen Antwerpen en Brussel/Halle-Vilvoorde nog erkenningen gereserveerd voor begeleidingstehuizen 1bis voor jongens.

Wat Antwerpen betreft wordt een centrum opgestart dat jongeren vanaf 12 jaar die een misdrijf omschreven feit hebben gepleegd gedurende korte tijd zal opvangen in een sterk gestructureerde residentiële setting.
Voor Brussel zijn hierover nog besprekingen lopende.

1.6.1.2. Projecten en experimenten

Voor het najaar 2000 wordt een dossier projecten + experimenten bijzondere jeugdbijstand gefinaliseerd.
Dit gebeurt volgens de volgende 3 beleidsprioriteiten:
- projecten en experimenten inzake de zogenaamd 'moeilijkste jongeren' (maar dan niet werkvormspecifiek) ;
- projecten en experimenten inzake herstelgerichte afhandeling jeugddelinquentie ;
- projecten en experimenten met een uitgesproken vernieuwend en/of ondersteunend karakter in de sector BJB.

Zowel het uitgebreide voorzieningsaanbod als de projecten en experimenten zullen op het terrein pas in 2001 volledig voelbaar worden.

1.6.2. Buitendiensten

Om de meest dringende problemen in de werking van de buitendiensten van de afdeling bijzondere jeugdbijstand op te lossen, worden een aantal acties ondernomen (hertekening van de processen PIP, nieuw personeelsplan PEP) die op korte termijn moeten leiden tot een effectievere en efficiëntere hulpverlening binnen de bestaande regelgeving.

1.6.3. Jeugddelinquentie

Het voorzieningenbeleid inzake bijzondere jeugdbijstand wordt in de verdere toekomst afgestemd op de te verwachten federale wetgeving betreffende de jeugddelinquentie.
Op korte termijn wordt toegewerkt naar een minimale protocolovereenkomst met de minister van justitie.
Overeenkomstig de motie van aanbeveling bij de maatschappelijke beleidsnota bijzondere jeugdzorg, aangenomen door het Vlaams Parlement op 31 maart 1999 en het Vlaams regeerakkoord zal ik blijven investeren in geëigende vormen van herstelgerichte afhandeling van jeugddelinquentie, teneinde ze arrondissementeel meer gecoördineerd ter beschikking te stellen.

Einde 2000 wordt bijkomend geïnvesteerd in de diensten voor herstelgerichte afhandeling. Tegelijk gaf ik opdracht tot twee onderzoeken : een actieonderzoek inzake Family Group Conferencing enerzijds en anderzijds een breed interuniversitair descriptief onderzoek inzake de herstelgerichte afhandeling van jeugddelinquentie. Ik verwacht hiervan voldoende beleidsgerichte, relevante informatie inzake conceptualisering, juridische randvoorwaarden, evaluatieve data en institutioneel-organisatorische inbedding, teneinde een toekomstig Vlaams beleid mee vorm te geven.

1.6.4. Gemeenschapsinstellingen voor bijzondere jeugdbijstand

Ook in de gemeenschapsinstellingen wordt gewerkt aan een verhoging van het kwantitatief en kwalitatief aanbod en dit op verschillende niveaus.

- Infrastructuur:

De uitvoering van het masterplan voor de vernieuwing van de infrastructuur van de instelling De Kempen wordt onverdroten voortgezet.

- Capaciteit:

Door de opheffing van artikel 53 van de wet van 8 april 1965 betreffende de jeugdbescherming kunnen vanaf 1 januari 2002 geen jongeren onder de 18 jaar nog in een arresthuis voor volwassenen worden opgesloten. Met het oog op het opvangen van de gevolgen van deze wetswijziging wordt vanaf dezelfde datum een bijkomende capaciteit georganiseerd in de gesloten afdeling De Hutten te Mol.

- Kwaliteitsverbetering:

Door procesanalyse en personeelsplanning wordt gestreefd naar een aangepast aanbod voor de begeleiding van de geplaatste jongeren. In 2000 werd het onderwijsproces grondig doorgelicht en een personeelsformatie uitgewerkt met het oog op de inrichting van een interne school in elke gemeenschapsinstelling. Het afronden van de procesanalyse van het geheel van het pedagogisch en therapeutisch handelen is gepland voor 2001. Met betrekking tot de samenstelling van de personeelsteams loopt er sinds maart 2000 een experiment van gemengde begeleiding in de afdelingen van De Zande te Ruiselede en Beernem. Gelet op de positieve resultaten worden de mogelijkheden voor een uitbreiding van deze meer emanciperende teamsamenstelling naar alle gemeenschapsinstellingen onderzocht.
Ondertussen worden op kleinere schaal allerhande projecten doorgevoerd met een onmiddellijke impact op het begeleidingsaanbod voor de jongeren: bijvoorbeeld het project ter bestrijding van druggebruik in de instelling te Ruiselede, ervaringsleren in de instelling te

Mol. Zowel voor de financiering van dergelijke projecten als voor het opvangen van de kosten voor nieuwe technologieën werd de dotatie aan de instellingen met 7 miljoen verhoogd.

1.6.5. De bijzondere jeugdbijstand in het kader van de integrale jeugdzorg

De ontwikkeling van de integrale jeugdhulpverlening wordt verder uitgevoerd.
De bijzondere jeugdbijstand was destijds de aanleiding en de motor van het op gang brengen van dit proces.
Ook in de toekomst zal de bijzondere jeugdbijstand haar deskundigheid en ervaring maximaal kunnen inzetten voor dit project.
De verdere beleidskeuzes voor de bijzondere jeugdbijstand zullen permanent getoetst worden aan en ingeschakeld in de beleidsontwikkelingen binnen het strategisch plan integrale jeugdhulpverlening.

1.7. De integrale jeugdzorg

Door werk te maken van integrale jeugdzorg, wordt uitvoering gegeven aan de maatschappelijke beleidsnota Bijzondere Jeugdzorg van het Vlaams Parlement (stuk 1354, 1998-1999, nr. 1 en nr. 2), aan het Vlaams regeerakkoord van 13 juli 1999 en aan mijn beleidsnota.
De integrale jeugdhulpverlening enerzijds en de te ontwikkelen algemene welzijnspreventie met betrekking tot jeugd anderzijds maken in de toekomst samen de integrale jeugdzorg van Vlaanderen uit.
De hoeksteen ervan wordt gevormd door het Internationaal Verdrag Inzake de Rechten van het Kind.

In het voorjaar 2000 werkte een interdepartementale werkgroep een strategisch plan uit omtrent integrale jeugdhulpverlening (o.l.v. secretaris-generaal Dhr. G. Deblaere).

Dit was de eerste stap in het proces van operationalisering van integrale jeugdhulpverlening, waar de volgende zes partners noodzakelijk deel van uitmaken : bijzondere jeugdbijstand, algemeen welzijnswerk, Vlaams Fonds voor Sociale Integratie van Personen met een Handicap, geestelijke gezondheidszorg, Kind & Gezin en onderwijs.
Deze integrale jeugdhulpverlening wil op grond van een vraag of een behoefte een continuüm van hulp bieden aan ofwel de minderjarige ofwel de minderjarige en zijn leefomgeving. Dit gebeurt in dialoog met de jongeren en hun leefomgeving, om hun ontplooiingskansen te vrijwaren en hun welzijn en gezondheid te verhogen.
Naast deze missie, levert het strategisch plan ook de hoofdpijlers aan.

Op 16 juni 2000 leverde ik de synthesenota als mededeling aan de Vlaamse regering en koppelde op 26 juni 2000 de inhoud ervan ook terug naar de deelnemers van de toenmalige Rondetafelgesprekken in het Vlaams Parlement.

Deze hoofdpijlers worden vanaf het najaar 2000 en in de loop van 2001 verder ontwikkeld door gebruik te maken van twee actiemiddelen: opstarten van werkgroepen (6) die per thema tot een verdere operationalisering van de hoofdpijlers komen en installeren van pilootregio's (minimaal twee) waar volgens het uitgewerkte concept gewerkt zal worden. Een centrale

commissie stemt beide actiemiddelen op elkaar af en levert op basis van hun materiaal adviezen.

De thematische werkgroepen en de centrale commissie zijn breed samengesteld uit vertegenwoordigers van het werkveld, de administratie en het beleid. Vertegenwoordigers van kinderen, armen en minderheden kozen in overleg meer geëigende vormen van participatie.

De aanduiding van de pilootregio's gebeurt einde 2000. De opstart wordt voorzien in 2001, na het advies van de centrale commissie.

De centrale strategische doelstelling is het operationaliseren van het concept integrale jeugdhulpverlening.
Deze strategische doelstelling zal ook in 2001 via meerdere operationele doelstellingen, worden uitgewerkt zowel in de thematische werkgroepen als de pilootregio's:

- De cliënt staat met zijn vraag of behoefte centraal opdat het aanbod zo goed mogelijk op zijn vraag wordt afgestemd.

- Er zijn inhoudelijke dwarsverbindingen tussen de hulpaanbieders uit al de sectoren om de bestaande overlap en lacunes weg te werken en te komen tot een institutionele harmonisering van het aanbod.

- Er is een signaalfunctie en een vrij toegankelijke hulpverlening uitgebouwd die het mogelijk maakt dat de jongere een tijdig en adequaat antwoord krijgt op zijn hulpbehoefte.

- Er is een toegang tot de niet vrij toegankelijke hulp die een gemoduleerd hulpaanbod biedt teneinde de koppeling tussen vraag en aanbod te optimaliseren.

- Er is een jeugdhulpverlening waarbij maximaal gestreefd wordt om problematische leef- en opvoedingssituaties uit de justitiële sfeer te houden. Hiertoe kan dwang als modaliteit aan de hulpverlening worden toegevoegd.

- Trajectbegeleiding faciliteert de uitvoering van de hulpverlening.

Om dit alles ook in 2001 budgettair mogelijk te maken voorzie ik een krediet van 100 miljoen op het nieuwe programma 41.9.

Met deze middelen wordt vooreerst de ondersteuning van het ontwikkelingsproces naar integrale jeugdhulpverlening in de meeste ruime betekenis gegarandeerd: aansturing en ondersteuning, specifieke functies en compensaties in de pilootregio's.

De concretisering van de besteding zal gebeuren afhankelijk van de voortgang van het gestructureerde ontwikkelingsproces, met name de resultaten van de thematische werkgroepen, en mede op basis van het advies van de centrale commissie integrale jeugdhulpverlening dat op 18 december 2000 zal worden toegelicht.

Ik wens door mijn keuze voor de nieuwe basisallocatie 41.9 het belangrijk signaal te geven dat binnen de integrale jeugdzorg ook voor de ontwikkeling van de integrale jeugdhulpverlening enerzijds pilootregio's zullen kunnen opgezet worden en anderzijds dat de

inzet van nieuwe middelen en het verder ontwikkelen van werkvormen voor jeugdzorg binnen een integrale afstemming zal gebeuren.

De jeugdpreventie maakt samen met de integrale jeugdhulpverlening deel uit van de integrale jeugdzorg.

De intersectorale preventiecel in de Administratie Welzijn leverde een eerste nota toe rond hoe een integrale jeugdpreventie verder zou kunnen ontwikkeld worden.
In 2001 zal deze nota verdere geoperationaliseeerd worden.
Daarbij blijft permanente afstemming op het proces dat zich in de integrale jeugdhulpverlening afspeelt noodzakelijk.

Voor de communicatie inzake de bakens en het ontwikkelingsproces integrale jeugdhulpverlening worden bijkomend twee middelen ingezet.

Vanaf het najaar 2000 wordt bij voorkeur per provincie een informatieronde aangeboden.
Bovendien zullen alle nota's voor alle belangstellenden vrij toegankelijk worden gemaakt via een permanente website www.jeugdhulp.vlaanderen.be.

1.8. Ouderen- en thuiszorgbeleid

Momenteel bereid ik een nieuw decreet op het geïntegreerd Vlaams Ouderenbeleid voor. Dit gebeurt in overleg en samenspraak met de ouderen zelf en alle andere betrokken actoren.
De conceptnota vertrekt vanuit de uniciteit, de competenties en de kracht van de ouder wordende mens in zijn sociale context.

Ik wil dat ouderen als volwaardige burgers kunnen participeren aan een samenleving van alle leeftijden.
In dit kader stel ik voor een financiële subsidie van 4 miljoen BEF toe te kennen aan het Ouderen Overlegkomitee dat alle ouderenorganisaties en –verenigingen in Vlaanderen overkoepelt.

In de begroting voor 2001 heb ik 20 miljoen extra voorzien voor een verhoging van de werkingsmiddelen van de lokale dienstencentra. Ik beschouw deze centra als de spil van de dienstverlening aan ouderen die zo lang mogelijk in hun eigen omgeving willen blijven wonen.

Ook voor de residentiële voorzieningen voor ouderen moet het aanbod continu worden geëvalueerd.
Een goed aansluitend geheel aan zorgverleningsvormen staat voortdurend centraal.
Er zal gezocht worden naar nieuwe begrippen, beelden, modellen, concepten en scenario's.
Het scenario van de oudere en zorgbehoevende persoon die op het einde van zijn leven noodgedwongen, 3 tot 5 maal verhuist, past niet langer in een behoeftengestuurd ouderenzorgbeleid.
Om die initiatieven, die nieuwe woon- en zorgvormen ontwikkelen, aan te moedigen en te ondersteunen zullen wij in 2001 vijf demonstratieprojecten (aan 2 miljoen BEF) subsidiëren.

Er is heel wat deskundigheid opgebouwd met betrekking tot dementie. Deze moet toegankelijk gemaakt worden voor iedereen. Volgend jaar zal ik 6 expertisecentra financieren verspreid over Vlaanderen. Hiermee wil ik de zorg voor de dementerende en zijn omgeving deskundig ondersteunen, begeleiden en coördineren.

1.9. Palliatieve zorg

Palliatieve zorg is het geheel van de zorgverlening aan terminale patiënten waarvan de levensbedreigende ziekte niet langer op curatieve therapieën reageert. Hierbij wordt ernaar gestreefd om de kwaliteit van het resterende leven van de palliatieve patiënt en nabestaanden te waarborgen en te optimaliseren. Dit houdt niet alleen een gespecialiseerde pijnbestrijding en symptoomcontrole in, maar ook een emotionele , spirituele en sociale begeleiding. Ik streef ernaar om alle mensen de mogelijkheid te bieden , op een waardige manier te sterven in de eigen, vertrouwde omgeving. Daartoe erken en subsidieer ik 15 Vlaamse palliatieve netwerken die de coördinatie en ondersteuning moeten realiseren van alle palliatieve zorgverstrekkers.
In het kader van het decreet betreffende het georganiseerd vrijwilligerswerk, worden ook een aantal palliatieve vrijwilligersorganisaties erkend en gesubsidieerd. Omdat een degelijke vorming een essentiële voorwaarde is bij de implementatie van een palliatieve cultuur investeren wij tevens in bijscholingsprojecten.
Steeds meer ouderen sterven in rust-en verzorgingstehuizen. Een tijdelijke opvang in een palliatief kort verblijf is vaak een grote steun voor de thuiszorg. De federale overheid zal de palliatieve opdracht in een residentiële ouderenvoorziening voor het eerst financieren. (33O miljoen in 2000). Ik zal de mogelijkheden onderzoeken om de palliatieve functie in de rust- en verzorgingstehuizen, eventueel bij wijze van experiment, te ondersteunen.

1.10. Lokaal sociaal beleid : pleidooi voor een dialoog met …

Het lokaal sociaal beleid is vandaag niet langer beperkt tot het verlenen van individuele financiële steun van het OCMW. Zo worden er ook keuzes gemaakt op het vlak van de uitbouw van kinderopvang en thuiszorg , de opvang en emancipatie van achtergestelde groepen in de samenleving, de bemiddeling bij schulden, enz. In mijn opdracht inventariseerde de Vereniging van Vlaamse Steden en Gemeenten , meer dan honderd wettelijk voorziene en verplichte taken die door het OCMW en de gemeente in het kader van hun sociaal beleid werden opgenomen.

Bij de concrete invulling van deze opdrachten speelt de dynamiek van het lokaal bestuur een belangrijke rol. Het zijn de gemeente- en OCMW-raadsleden die kiezen voor een minimale of maximale invulling van hun sociale opdracht.

Ik pleit voor een dialoog met alle betrokkenen – en op maat van deze betrokkenen - bij het maken van die keuzes. En deze betrokkenen zijn in eerste plaats de inwoners zelf, maar ook het politiek en administratief personeel, het OCMW én de gemeente, private en privé-partners en tenslotte de Vlaamse gemeenschap.

Een effectief lokaal sociaal beleid kan enkel en alleen bereikt worden als er ook beroep wordt gedaan op de ervaringsdeskundigheid van de gebruikers van de sociale voorzieningen in de gemeente. Daarom pleit ik voor het organiseren van platforms met de gebruikers van de

dienst- en hulpverlening. Speciale aandacht dient te gaan naar de verenigingen waar armen het woord nemen.

Zoals al eerder bleek is de complexiteit van het lokaal sociaal beleid doorheen de jaren alsmaar toegenomen. Om als mandataris bos en bomen nog van elkaar te onderscheiden en een kwaliteitsvolle inbreng te doen is er nood aan vorming. Daarom financier ik een vormingsprogramma in 2001 voor de OCMW-mandatarissen.

Om het schaalnadeel van de kleinere OCMW's bij de organisatie van hun personeelsbeleid op te vangen heb ik alvast middelen in de begroting van 2001 voorzien. Ik wil middelen uittrekken voor het opstarten van experimenten waarbij gezamenlijke personeelspools voor verschillende OCMW's worden opgestart. Het wordt immers steeds moeilijker om op de huidige arbeidsmarkt gespecialiseerd personeel te vinden.
Met de toenemende aandacht voor een geïntegreerd, integraal en inclusief armoedebeleid werd de taakafbakening tussen OCMW's en gemeente ook vager.
Ik pleit alvast voor de versterking van de samenwerking tussen beide besturen binnen het huidige wetgevend kader . De contouren van een nieuw kader wordt o.m. onderzocht door de hoge raad voor binnenlands bestuur, en dit in opdracht van de Vlaamse regering.

Het wordt vaak uit het oog verloren dat in het welzijnslandschap heel wat private en privé-partners actief zijn. Door de verantwoordelijkheid van de beleidskeuzes aan de lokale besturen af te staan, nam de dialoog tussen beide aan belang toe. Het is echter tot op heden vaak bij een verkennend gesprek of éénmalig gezamenlijk project gebleven. Een structurele samenwerking is dan ook in de lijn van mijn beleidsnota. De vraag naar een effectief en efficiënt antwoord op een hulpvraag moet hierbij de leidraad zijn. Complementariteit is hierbij het sleutelwoord.

Ik zal alvast aan de overkoepelende organisaties Steunpunt Algemeen Welzijnswerk en Vereniging van Vlaamse steden en Gemeenten vragen om samenwerkingsmodellen uit te werken en mee te promoten. Ook hiervoor heb ik de nodige middelen voorzien in de begroting van 2001.

Ik wens een Vlaamse Informatiecampagne om het huidig opdrachtenpakket en de partners van het lokaal sociaal beleid meer bekendheid te geven bij het groot publiek, parlementairen en ministers.

Voor 2002 voorzie ik een betere afstemming van alle omgevingsanalyses, meerjarenplannen en subsidiesystemen waarvoor ik bevoegd ben. 2003 wordt het jaar nul voor deze meerjarenplannen.

Het OCMW-personeel in de sociale dienst zal ondersteund worden via de financiering van een vormings- en ondersteuningsstructuur m.b.t. schuldbemiddeling.

Tot slot wil ik het NOB-team binnen de administratie verder uitbouwen en de mogelijkheid onderzoeken tot tijdelijke detachering van de lokale ambtenaren naar de Vlaamse Gemeenschap. Dit levert voor alle betrokkenen een win-winsituatie op. De praktijkgerichtheid verbetert op Vlaams niveau, lokale besturen leren de Vlaamse administratie kennen en het werkt motiverend in een vlakke loopbaan.

1.11. Vrijwilligers

Vrijwilligerswerk is belangrijk in de huidige samenleving. Niet alleen bouwt het voort op de solidariteit tussen mensen en de principes in een democratische gemeenschap, het levert ook heel wat knowhow op . Eén op vijf Vlamingen is als vrijwilliger actief.

De Verenigde Naties riepen 2001 uit tot het Internationaal jaar van de vrijwilliger en de Vlaamse regering besliste op 30 maart 2000, op mijn initiatief, dat dit ook in Vlaanderen niet onopgemerkt zou voorbij gaan.

De vier doelstellingen van het Internationaal Jaar van de vrijwilliger in 2001 worden de Vlaamse regering onderschreven en nagestreefd :
- In de eerste plaats streeft men ernaar dat vrijwilligerswerk meer erkenning krijgt.
- Bovendien wil men ertoe bijdragen dat financiële, materiële en institutionele voorwaarden van die aard zijn dat vrijwilligers in optimale omstandigheden hun taak kunnen vervullen.
- Verder streeft men ernaar vrijwilligerswerk te bevorderen en meer mensen ertoe aan te zetten een deel van hun vrije tijd vrijwillig ten dienste te stellen.
- Tenslotte ijvert men ervoor contacten tussen de verschillende vrijwilligers en vrijwilligersorganisaties te bevorderen.

Alle ministers van de Vlaamse regering kregen de opdracht om zowel binnen hun bevoegdheden als gezamenlijk, in overleg met de betrokkenen uit het veld, initiatieven uit te werken.

Deze initiatieven worden voorgesteld op 5 december 2000, de startdag van het internationaal jaar van de vrijwilliger.

Voor het verbeteren van het juridisch statuut van de vrijwilliger werd alvast, via een brief aan de eerste minister, om de medewerking van de federale regering gevraagd. De problemen situeren zich immers op o.a. volgende domeinen: aansprakelijkheidsrecht, verzekeringsrecht, arbeidsrecht, fiscaal recht, sociaal recht.

Ik zal voor het uitwerken van een actieplan een samenwerkingsakkoord afsluiten met de provinciale steunpunten vrijwilligerswerk. Deze steunpunten moeten in hun provincie instaan voor het afstemmen van vraag en aanbod, kruispunt zijn van informatie- en ervaringsuitwisseling, fungeren als aanspreekpunt voor vrijwilligersorganisaties en overheden, verzorgen van promotie en sensibilisering van vrijwilligerswerk en op het lokaal en provinciaal niveau de doelstellingen van het internationaal jaar realiseren.

1.12. Maatschappelijk opbouwwerk

Ik heb via de wijziging van het uitvoeringsbesluit de werking van de RISO's op een aantal aspecten aangepast aan gelijkaardige sectoren. Ik zal deze afstemming ook in de toekomst verder zetten via het ontwikkelen en stimuleren van mogelijke samenwerkingsmodellen op het terrein. Deze afstemming, ondermeer met de integratiesector zal in de toekomst ook de aanpassing van het decreet op het opbouwwerk en het minderhedendecreet noodzakelijk maken.

1.13. Armoedebestrijding

Ik ben voor de organisatie van een Vlaams armoedebestrijdingsbeleid op zoek gegaan naar een formule die een combinatie is van toekomstreflectie, planning, wettelijke garanties en acties.

Toekomstreflectie via een investering in een jaarboek met een toekomstreflecterend colloquium in het najaar waarin de bijdragen door de auteurs uitgebreider worden toegelicht en de deelnemers debatteren.

Planning door een oproep aan de collega's van de Vlaamse regering om een meerjarenplan binnen hun bevoegdheden op te stellen.

Vanuit de Top van Lissabon kwam het engagement om een nationaal actieplan armoedebestrijding tegen december 2000 op te stellen.

Het Vlaamse parlement ondersteunde via een motie in juni jl. mijn vraag, als coördinerend minister voor het Vlaamse armoedebeleid, om hierbij alle gemeenschappen en gewesten te betrekken.

Ik heb dan ook het initiatief genomen om een Vlaams actieplan armoedebestrijding op te stellen. Leidraad hierbij zijn alle 10 rechten uit het algemeen verslag van de armoede: recht op gezinsleven, maatschappelijke dienstverlening, rechtsbedeling, cultuur, participatie, inkomen, onderwijs, tewerkstelling, huisvesting en gezondheidszorg. De Top van Lissabon beperkt zich tot de laatste vier.

Om het Vlaamse actieplan armoedebestrijding alvast tot een goed einde te brengen heb ik Prof. Jan Vranken van de Universiteit Antwerpen aangesteld voor de procesbegeleiding. Binnen het Vlaams Forum voor armoedebestrijding werden er ook afspraken gemaakt met de verenigingen waar armen het woord nemen over de manier waarop zij bij het opstellen van dit plan betrokken worden.

Het Vlaamse actieplan armoedebestrijding wordt met alle leden van de Vlaamse regering opgesteld. Elke minister formuleerde initiatieven voor zijn beleidsdomein. Voor mijn bevoegdheidsdomeinen wil ik concrete stappen zetten om kinderopvang, jeugdhulpverlening, preventieve gezondheidszorg, ziekenhuizen en ouderenvoorzieningen toegankelijker te maken voor armen, daarnaast wil ik de sociale dienstverlening van het OCMW versterken en maatregelen uitwerken om de schuldoverlast aan te pakken.

Wettelijke garanties voor de dialoog, de ondersteuning, het onderzoek, de experimenten, de verenigingen,… wordt geboden via het indienen van een decreet.

Acties zijn nu reeds ondernomen op basis van de resultaten van eerder overleg. Hierbij werd telkens met een vereniging die zich in de materie specialiseerde of een werkgroep met vertegenwoordigers van de vereniging gewerkt.

2. Gezondheid

2.1. Preventieve gezondheidszorg

De Vlaamse Gemeenschap is bevoegd voor de preventieve gezondheidszorg. In 2000 was er op de programma's volksgezondheid en medisch sociaal beleid een budget van 2,5 miljard beschikbaar om het Vlaamse gezondheidsbeleid uit te voeren. De werkingsmiddelen voor de centra geestelijke gezondheidszorg (ongeveer 1,4 miljard), die een vooral curatieve taak hebben, zijn hier inbegrepen, de middelen voor het medisch schooltoezicht (MST) niet.
Dit bedrag moet verhoogd worden met de middelen voor het MST, ongeveer 1 miljard, die overgedragen zijn naar de begroting onderwijs in het kader van de fusie van het MST met de PMS-centra tot centra voor leerlingenbegeleiding. Ook Kind en Gezin besteedt middelen aan 'preventieve zorg' in de consultatiebureau's, de steunpunten, de preventieve zorgcentra en de regiowerking. Met inbegrip van de verpleegkundigen wordt dit geraamd op ongeveer 1 miljard.
Het globale Vlaamse budget beschikbaar voor preventieve gezondheidszorg bedraagt dus ongeveer 4,5 miljard.

Dit overwegend preventiegericht budget is verwaarloosbaar in vergelijking met de 700 miljard die we in België investeren in de curatieve zorg. Toch was het mogelijk om niet alleen de nood aan continuïteit in de dienstverlening en zorgen te realiseren, maar tevens reeds nieuwe accenten aan te brengen en de basis te leggen voor een nieuw beleid.

2.1.1. Een gezonde levensstijl en het maken van gezonde keuzes

Het Vlaams Instituut voor Gezondheidspromotie (VIG) kreeg tijdens het voorbije werkjaar meer duidelijkheid omtrent haar opdrachten. De kernopdracht van het VIG is om de Lokale Gezondheidsoverleg-structuren (LOGO's) inhoudelijk te ondersteunen in hun werking rond de Vlaamse gezondheidsdoelstellingen. Dit betekent concreet van methodieken die betrekking hebben op de doelstellingen rond roken, ongevallen en gezonde voeding.

Ook aan de communicatie met de LOGO's vanuit de overheid werd gewerkt. Een infodag liet toe een aantal onduidelijkheden uit te klaren, toekomstplannen kenbaar te maken en de centrale overheid en de LOGO's dichter bij elkaar te brengen. Een regelmatige "nieuwsflash", waarvan het eerste nummer reeds gerealiseerd werd, moet in de toekomst bijkomend toelaten om kort op de bal te spelen en informatie op een snelle manier aan de LOGO's over te brengen.

Tenslotte werden indicatoren opgesteld die moeten toelaten om de werking van de LOGO's aan de verschillende doelstellingen op te volgen en tevens zicht te krijgen op de kloof tussen de huidige werkelijkheid en de doelstellingen.

2.1.2. Gezondheid en milieu

In het laatste trimester van 2000 loopt het grootschalige onderzoek inzake gezondheid en milieu in Vlaanderen ten einde. Dit haalbaarheidsonderzoek moet toelaten beleidsbeslissingen te nemen voor de toekomst. Enerzijds het opzetten van een biomonitoringsprogramma dat de toestand van de milieugebonden gezondheidsbelasting in

Vlaanderen kan opvolgen. Anderzijds moet het een draaiboek opleveren dat de Vlaamse overheid toelaat om op een transparante, snelle en wetenschappelijk onderbouwde wijze bezorgdheden van de bevolking ingeval van vermoede milieuziekteclusters te beantwoorden.

Een netwerk van medische milieukundigen in Vlaanderen:
In 2000 werd gestart met de uitbouw van een medisch milieukundig netwerk in Vlaanderen. In deze eerste fase werd voor het voorziene tweede niveau, een medisch milieukundig expertisecentrum binnen het Team Gezondheidsinspectie van de Vlaamse overheid, een missieomschrijving naar voor geschoven en werd een behoeftebepaling uitgevoerd om deze missie waar te maken. Het centrum en zijn subregionale cellen moeten na implementatie van de concrete planning, in de toekomst een spilfunctie vervullen in Vlaanderen. Nauwe functionele samenwerking met de diensten van AMINAL (Administratie Milieu-, Natuur-, Land- en Waterbeheer), en andere overheidsactoren is daarbij van wezenlijk belang. Bij de totstandkoming van het netwerkplan was er dan ook samenspraak met het departement Leefmilieu.

Binnen hetzelfde beleidsspoor Gezondheid en Milieu werd de Vlaamse Gezondheidsraad advies gevraagd inzake de prioritair te ondersteunen onderzoekslijnen binnen het (toegepast) wetenschappelijk onderzoek op medisch milieukundig gebied, rekening houdend met de internationale aanbevelingen dienaangaande, het subsidiariteitsbeginsel, de specifieke Vlaamse problematiek, de beschikbare knowhow,…. Het is immers van uitzonderlijk belang de beschikbare middelen zo doelmatig als mogelijk aan te wenden en de opportuniteitskost van beslissingen niet uit het oog te verliezen.

Bij de reorganisatie van het Programma Beleidsgericht Onderzoek binnen het Vlaamse wetenschapsbeleid wordt tenslotte ook een specifiek steunpunt Gezondheid en Milieu naar voor geschoven.

2.1.3. Jeugdgezondheidszorg

Dit jaar gingen de nieuwe centra voor leerlingenbegeleiding (CLB) van start. Ter uitvoering van het betrokken decreet werden een aantal uitvoeringsbesluiten voorbereid. Een aantal besluiten zijn reeds gepubliceerd, andere bevinden zich in een eindfase. Naast het afwerken van de lopende besluiten moeten nog een aantal knelpunten worden geregeld.

Momenteel wordt gewerkt aan taakafspraken tussen de ministers van onderwijs en gezondheid. Dit kan resulteren in een protocol met als doel de aansturing van en de communicatie met de CLB te stroomlijnen.
Het resultaat waar we naar toe groeien moet alvast een werking en dienstverlening van de CLB garanderen die meer zal zijn dan de som van de samenstellende delen, met name de vroegere PMS- en MST-centra.

Aan de Vlaamse Wetenschappelijke Vereniging voor Jeugdgezondheidszorg (VWVJ) zal, door middel van een convenant, gevraagd worden om de CLB's inhoudelijk in hun werking te ondersteunen. Hiervoor zal de VWVJ consensusguidelines opstellen die dan door de overheid gevalideerd worden als richtlijnen voor de CLB.

Vele jongeren verrichten binnen hun opleiding ook arbeid onder de vorm van stages buiten of praktijkklassen binnen de school. De gezondheidsrisico's bij deze activiteiten zijn vergelijkbaar met die welke we ook in bedrijven terugvinden. Het is dus aangewezen dat er ook op bedrijfsgezondheidskundig terrein aandacht is voor deze leerlingen. Een Europese richtlijn die in dit recht voorziet is intussen omgezet in een federale wetgeving die momenteel haar uitvoering kent. Om deze opdracht op een doeltreffende wijze gestalte te geven en om een mogelijke overlapping tussen jeugdgezondheidszorg en bedrijfsgezondheidszorg om te buigen tot samenwerking en taakverdeling, startten we overleg op met het departement Onderwijs, de federale overheid en het veld.

2.1.4. Infectieziekten

2.1.4.1. Vaccinaties

Een belangrijk onderdeel van een goed vaccinatiebeleid is een adequate sturing en coördinatie. Een dergelijke coördinatie is zeker in ons gezondheidszorgsysteem niet zo eenvoudig te realiseren en veronderstelt in ieder geval de participatie van alle veldactoren zoals de gestructureerde preventiediensten, de huisartsen en kinderartsen en communicatie-specialisten. In 2000 ging ik dan ook van start met een dergelijk overleg onder de vorm van de "vaccinatiekoepel Vlaanderen". De koepel spitst zich vooral toe op operationele aspecten van het vaccinatiebeleid. Hij zocht naar en vond tevens de juiste scharnierpositie tussen enerzijds het beleid en anderzijds de federale Hoge Gezondheidsraad die zich vooral om de wetenschappelijke aspecten van vaccinaties bekommert.

In eenzelfde sfeer van samenwerking tussen de Vlaamse en federale overheid kwam op de interministeriële vergadering in maart 2000 een protocol tot stand dat de aanbevelingen om van het levende orale poliomyelitis vaccin over te schakelen naar het gedode injecteerbare vaccin in de praktijk brengt. Een werkgroep operationaliseerde vervolgens de gemaakte afspraken naar aankoop, distributie van het vaccin via de gemeenschappen, en communicatiecampagne naar artsen, apothekers, gestructureerde preventiediensten, gemeenten en de bevolking via de pers. Vanaf 1 januari 2001 zal dan ook het nieuwe en nog meer veilige vaccin toegepast worden bij de inenting van de zuigelingen.

Dezelfde gemengde werkgroep zal in een tweede fase voorstellen formuleren om de huidige complexe en weinig transparante wijze van vaccinfinanciering via de gemeenschappen, het federale ministerie van volksgezondheid, de apotheken en het RIZIV, het Fonds voor Beroepsziekten te vereenvoudigen.

De huidige bestelprocedure die artsen moeten volgen om de gratis aan de bevolking ter beschikking gestelde vaccins te bekomen is, evenals de wijze waarop de vaccins uiteindelijk verdeeld worden, complex. Met het doel deze administratieve procedures te vereenvoudigen werd een studie uitgevoerd. Deze resulteerde in een aantal aanbevelingen welke volgend jaar geoperationaliseerd worden en zullen leiden tot een meer klantvriendelijke en efficiënte bestelprocedure en die uiteindelijk ook de vaccinatiedekkingsgraad ten goede komt.

2.1.4.2. Tuberculose

Tuberculose blijft een belangrijke overdraagbare infectieziekte, ook in Westerse landen. Het toegenomen intercontinentaal verkeer, het stijgend aantal asielzoekers en de kansarmoede bij een bepaald deel van de bevolking spelen hierbij een rol.

Op de interministeriële conferentie volksgezondheid van maart 2000 werd een werkgroep gestart met de federale departementen volksgezondheid en maatschappelijke integratie en de gemeenschappen om de performantie van de tuberculosescreening bij asielzoekers te verhogen. Daarbij bleek al snel dat naast een betere informatie-uitwisseling, een betere coördinatie van lokale actoren ondermeer een versterking van de centrale screeningscel bij de dienst vreemdelingenzaken van uitermate groot belang is. Een nog blijvend knelpunt is de financiering van deze personeelsversterking met federale of gemeenschapsmiddelen.

2.1.4.3. Seksueel overdraagbare aandoeningen en aids

De Vlaamse overheid wenst een duidelijk en krachtig SOA- en aidsbeleid waarin de werking rond de verschillende deelaspecten goed op elkaar inhaakt. Een gecoördineerde werking vanuit een door ieder gedragen strategische planning laat toe de beschikbare middelen zo efficiënt mogelijk te gebruiken. Om dit te realiseren werden de verschillende groepen en organisaties die actief zijn op het terrein rond de tafel gebracht. Uiteindelijk resulteerde dat in de uittekening van een traject dat moet leiden tot het samensmelten van de vijf organisaties die binnen Vlaanderen exclusief met de aids en SOA problematiek bezig zijn tot een nieuwe performante organisatie die vanaf 1 januari 2001 van start gaat. Om de werking te optimaliseren zal het convenant met IPAC waar nodig worden aangepast.

In de nabije toekomst zal samen met de nieuwe vzw bekeken worden in hoeverre het preventiebeleid inzake seksueel overdraagbare aandoeningen ruimer kan kaderen in een beleid rond 'seksuele gezondheid' en hoe dit best gerealiseerd wordt.

2.1.4.4. Andere infectieuze aandoeningen

Voor wat betreft de secundaire preventie van infectieziekten zijn dit jaar stappen gezet om de procedure voor de verplichte aangifte van infectieziekten door klinische laboratoria in de toekomst te vereenvoudigen.

Zo kwam er op mijn verzoek een principiële goedkeuring van de Vlaamse regering voor een wijziging en actualisering van het uitvoeringsbesluit van het profylaxedecreet van 5 april 1995, waarin de lijst met ziekten is opgenomen die door artsen en klinische laboratoria aan de overheid gemeld moeten worden. Het hoofddoel van het voorstel is om hersenvlies-ontstekingen door meningokokken (meningokokkenmeningitis) en legionellosen (zoals de veteranenziekte) sneller door de artsen te doen aangeven zodat sneller maatregelen genomen kunnen worden. Beide ziekten zullen na definitieve goedkeuring van het wijzigingsbesluit onmiddellijk aan de overheid gemeld moeten worden in plaats van binnen de 48 uur na vermoeden.

Vanuit het voorzorgsprincipe vaardigde de regering, naar aanleiding van de epidemie van de veteranenziekte te Kapellen, op 16 november 1999, trouwens ook een besluit uit met tijdelijke maatregelen ter voorkoming van de door Legionella pneumophila veroorzaakte aandoening via besmetting op handelsbeurzen en in expositieruimten. Dit besluit werd gewijzigd door de

regering op 24 maart 2000. Er blijft een principieel verbod op het tentoonstellen en gebruiken van systemen die water in aërosolvorm brengen, behoudens uitzonderingen mits de strikte naleving van enkele voorwaarden.

Om naar de toekomst toe een correcte wettelijke basis te hebben die toelaat de noodzakelijke primair preventieve maatregelen te nemen om gezondheidsproblemen door biologische agentia te voorkomen, werd ondertussen een voorontwerp van decreet aan de Vlaamse regering voorgelegd en principieel goedgekeurd. Het betreft een kaderdecreet waaraan uitvoeringsbesluiten kunnen gekoppeld worden.

Samen met een goed uitgebouwd vaccinatiebeleid en een geactualiseerd secundair preventief werkend profylaxedecreet van 5 april 1995, vormt het voorontwerp van decreet dat primaire preventie toelaat, het noodzakelijke drieluik voor een effectief en efficiënt overheidsoptreden inzake infectieziektepreventie

2.1.5. Bedrijfsgezondheidszorg

De bedrijfsgezondheidszorg neemt ten velde een belangrijke plaats in binnen het Vlaamse preventielandschap. Om deze tak van de sociale geneeskunde ook een plaats te geven binnen het Vlaamse gezondheidsbeleid werden eerste verkennende gesprekken opgestart met veldwerkers, bedrijfsartsen, werkgevers en universitaire faculteiten. Tevens werd bij internationale koplopers inzake bedrijfsgezondheidszorg, zoals Finland, een terreinverkenning uitgevoerd. Deze elementen dienen naar volgend jaar toe mee input te leveren voor de beleidsontwikkeling op dit vlak.

Uit onderzoek blijkt alvast dat psychische factoren, waaronder stress, een belangrijke oorzaak zijn voor werkgerelateerd lijden, depressies en absenteïsme. Het bestrijden en voorkomen van stress heeft als hoofddoel het voorkomen van depressies, en uitgedrukt in positieve zin, de verhoging van de levenskwaliteit van de actieve beroepsbevolking en van hun naastbestaanden. Voor de doelgroep “werknemers in bedrijven in Vlaanderen” wordt volgend jaar een proefproject opgestart inzake stressbestrijding.

2.1.6. Kankerscreening

2.1.6.1. Borstkankerscreening

Het borstkankerscreeningsprogramma dat in Vlaanderen zal uitgebreid worden is gebaseerd op een Europese consensus en bevat twee toegangssporen. Het eerste spoor verloopt via de huisarts of gynaecoloog, bij het tweede spoor worden de vrouwen rechtstreeks uitgenodigd door de regionale screeningscentra. Tot nu toe was een terugbetaling door het RIZIV van een preventieve screeningsmammografie niet mogelijk zonder verwijzing. Een werkgroep opgericht tijdens de IMC van maart 2000 bereidde een protocolakkoord dat zowel de financiering als de verantwoordelijkheid van de verschillende overheden bepaalt.

Intussen bouwt de Vlaamse werkgroep borstkankerscreening, waarin alle betrokken groepen zijn vertegenwoordigd, verder aan een consensus rond de sensibilisatie, praktische uitvoering, registratie en kwaliteitstoezicht van dit programma.

Het ambitieuze doel blijft om 75 % van alle vrouwen tussen 50 en 69 jaar op een kwaliteitsvolle manier te screenen op borstkanker.

Hiertoe zullen de Vlaamse en de federale werkgroep hun werkzaamheden verder zetten. De mammografische eenheden die wensen mee te werken zullen erkend worden, de regionale screeningscentra zullen blijvend ondersteund worden en de LOGO's zullen op lokaal niveau de sensibilisatie van de doelgroep coördineren.

2.1.6.2. Baarmoederhalskankerscreening

De richtlijnen uit de 'European Guidelines for Quality Assurance in Cervical Cancer Screening', die aansluiten op het programma van 'Europe against Cancer', bepalen dat vrouwen van 25 tot 64 jaar oud om de drie jaar een uitstrijkje laten nemen. Momenteel verloopt het screenen nog te weinig volgens deze normen, die ook voor Vlaanderen ontwikkeld werden. Uit studies blijkt dat in Vlaanderen een deel van de doelgroep overscreend wordt, terwijl een ander deel niet of onvoldoende bereikt wordt.

De werkgroep baarmoederhalskankerscreening waarin alle actoren betrokken zijn, kreeg de opdracht een rapport op te maken rond drie doelstellingen met betrekking tot de baarmoederhalskankerscreening:
- het optimaliseren van de kosteneffectiviteit van de screening in Vlaanderen;
- het realiseren van een uniforme aanpak;
- het afstemmen van de Vlaamse praktijkrichtlijnen op de Europse aanbevelingen.

Met enige vertraging heeft de werkgroep haar rapport onlangs beëindigd. Dit zal als basis dienen om te bepalen welke beleidsaccenten er nodig zijn.

2.1.7. Genotsmiddelengebruik

De Vlaamse overheid wil de preventie van middelenmisbruik op een geïntegreerde wijze aanpakken. Coördinatie tussen alle betrokken beleidsniveaus is daarbij essentieel. Daartoe werden onderhandelingen met de federale overheid opgestart die zullen resulteren in de oprichting een 'Cel drugbeleid'.

Parallel met de federale drugnota wordt gewerkt aan een Vlaams beleidsplan inzake drugs, dit plan zal begin 2001 gefinaliseerd worden.

Vanuit een "harm reduction" doelstelling, en met name ter preventie van een aantal bloedgebonden infectieziekten, zal gestart worden met projecten inzake spuitenruil in een aantal Vlaamse steden.

2.1.8. Decreet betreffende de preventieve gezondheidszorg in Vlaanderen

Het gezondheidspreventie en –promotielandschap in Vlaanderen heeft meer en meer de behoefte aan een algemeen juridisch kader. Een kader dat enerzijds de globale visie van Vlaanderen op een geïntegreerd en coherent beleid ter zake weergeeft en anderzijds de voorzieningen die actief zijn op het vlak van gezondheidspromotie en ziektepreventie een goede juridische basis verschaft.

In het kader van een draagvlakverbreding zal dit concept weldra aan het brede werkveld getoetst worden, om vervolgens als voorontwerp van decreet voorgelegd te worden aan de Vlaamse regering en het Vlaams Parlement.

2.2. Gezondheidszorg op maat

2.2.1. De eerstelijnsgezondheidszorg

Het organiseren van de eerstelijnsgezondheidszorg en het geven van een duidelijk en herkenbaar gelaat aan die eerste lijn is een noodzakelijke, uitdagende maar complexe beleidsoptie. Het voorbije werkjaar werd gestart met gesprekken tussen de federale overheid en de verschillende gemeenschappen. Ook de sector zelf werd reeds gepeild naar ideeën en reacties.
Netwerkvorming en multidisciplinariteit, geografische structurering en werken met zorgregio's en de financiering van de huisarts en andere eerstelijnsactoren voor onderlinge samenwerking en individu-overschrijdende (preventie)taken, zijn alvast kernbegrippen in de huidige plannen tot structurering.

De positie van de huisarts dient te worden versterkt. Het is immers noodzakelijk dat de huisarts, naast de behandeling van patiënten, ook preventieve zorg aanbiedt aan zijn patiëntenpopulatie en zorg op maat garandeert via netwerkvorming op de eerste lijn. In het huidige financieringssysteem per prestatie wordt de huisarts onvoldoende gewaardeerd voor deze onontbeerlijke inzet.

In 2001 zullen eerste proefprojecten gelanceerd worden die op dit vlak een kentering teweeg willen brengen.

2.2.2. Thuisgezondheidszorg

Een goed uitgebouwde thuiszorg is een van de hoekstenen van het systeem dat een basisgezondheidszorg moet garanderen aan al zijn inwoners.
Het is essentieel dat alle zorgfacetten van medische thuiszorg, gezinszorg, mantelzorg aan bod komen en dat er een goede afstemming en samenwerking is tussen deze zorgvormen.

Er zal in dit verband concreet gewerkt worden aan een betere samenwerking tussen de Samenwerkingsinitiatieven in de Thuisverzorging (SIT) en de locale dienstencentra.

Bij de verdere ontwikkeling van de zorgverzekering zal het aspect thuiszorg duidelijk een essentieel aandachtspunt zijn. Een zo groot mogelijke autonomie van de betrokkene is hierbij richtinggevend.

2.2.3. Palliatieve zorg

Een interministeriële werkgroep bestudeerde hoe de palliatieve zorg verbeterd kan worden. Deze voorstellen, die zowel de verdere uitbouw van de intra- als van de extramurale palliatieve zorgverstrekking betreffen, worden momenteel beleidsmatig getoetst op haalbaarheid inzake implementatie.

2.2.4. Zorg voor dementerenden

De Vlaamse overheid heeft een convenant afgesloten met vijf expertisecentra inzake dementie. De werking wordt van nabij opgevolgd en geëvalueerd. Belangrijke aandachtspunten zijn dat deze nodige expertise voldoende toegankelijk blijft voor iedereen die er nood aan heeft. Het gaat hier om de betrokkene zelf, de familie, de mantelzorgers, de professionele hulpverleners en al wie rechtstreeks met de problematiek van dementie geconfronteerd wordt.
De geografische spreiding is slechts één van de toegankelijkheidscriteria.

2.2.5. Residentiële gezondheidszorg, de ziekenhuizen

In deze sector gebruikt de Vlaamse overheid sinds kort zijn erkenningsbevoegdheid om regionale samenwerking te stimuleren, en dit los van de bestaande zuilen.

Bij de erkenning van diensten wordt nu reeds, waar dit zinvol is, een termijn vastgelegd waarbij de dienst operationeel moet zijn. Dit voorkomt het 'in portefeuille houden' van erkenningen ten koste van andere ziekenhuizen, waardoor de bevolking verstoken blijft van een dienstverlening waar ze recht op heeft.

Binnen hetzelfde kader is er gestart met een overleg met de sector dat moet leiden tot het creëren van een eenheidsstatuut voor ziekenhuizen. Een dergelijke eenheidsstatuut zal het, ongeacht de eigenaar, gemakkelijker maken te komen tot gestructureerde samenwerking, bijvoorbeeld via een associatie of een fusie. Samenwerking die in deze sector ongetwijfeld één van de sleutels is tot een adequater gebruik van de middelen van de gemeenschap die bestemd zijn voor de zorg aan zieken

Tenslotte zal werk gemaakt worden van het evalueren en aanpassen van de erkenningsprocedure van ziekenhuizen. Daarbij zal de plaats van respectievelijk de administratie, de VAR en de politieke overheid in de procedure heroverwogen worden.

2.2.6. De geestelijke gezondheidszorg

In de sector van de geestelijke gezondheidszorg werden belangrijke fusies gerealiseerd tussen de centra voor geestelijke gezondheidszorg (CGGZ).

Tevens werden de inhoudelijke opdrachten van de centra verduidelijkt, waarbij hun tweede lijnspositie werd benadrukt.

De convenanten middelengebruik, kindermishandeling, daderhulp en zelfmoordpreventie worden geïntegreerd binnen de werking van de centra CGGZ. Er zal over gewaakt worden dat de essentiële opdrachten hierbij, die op het tweede lijnsniveau te situeren zijn, op een permanente wijze door de centra gerealiseerd worden.

2.3. Van diagnose naar dialoog, een behoeftengestuurd beleid

Om de actieve participatie van de patiënt te bevorderen heeft de Vlaamse overheid, naast het ondersteunen van de patiëntenrechten, de zorggebruiker een stem gegeven bij de formele

advisering en evaluatie op het vlak van het gezondheidsbeleid en betrekt ze hem bij de conceptopbouw.
Hiertoe wordt een 'forum' van patiëntenverenigingen ondersteund als aanspreekpunt voor de overheid en is een vertegenwoordiging van dit forum opgenomen in de Vlaamse Gezondheidsraad.

Op het niveau van de voorziening blijft het onthaal als verplicht thema binnen de uitvoering van het kwaliteitsdecreet een belangrijk gegeven. Wel blijkt er een probleem van meetbaarheid te zijn. Vooral voor de indicator "wachttijd" en in mindere mate voor de indicator "tevredenheid van patiënten" blijkt het moeilijk om een praktisch meetinstrument te ontwikkelen. Zonder het verplichte thema 'onthaal' te verlaten zal samen met de sector gezocht worden naar een mogelijk alternatief meetinstrument alsook naar alternatieve en of bijkomende indicatoren.

Werken aan het optimaliseren van de toegankelijkheid blijft een kernopdracht van alle voorzieningen die werkzaam zijn, zowal preventief als curatief als op vlak van de zorg. Op preventief vlak zullen de LOGO's op basis van hun registratiegegevens specifieke acties kunnen voeren om de participatie aan preventieprogramma's te verhogen vooral voor die groepen die momenteel geen toegang hebben tot de preventieve acties.

2.4. Ethisch verantwoorde keuzes in de zorg

Gezien de snelle evolutie met betrekking tot de menselijke genetica en de predictieve gezondheidszorg is het noodzakelijk om de maatschappij hierop voor te bereiden. Er zullen belangrijke ethische vragen moeten opgelost worden.
De dynamiek die ontstond ter gelegenheid van de studiedag 'Genen en relaties' zal benut worden om samen met de centra voor menselijke erfelijkheid hier rond verder te werken.

2.5. De juiste beleidsinstrumenten ter ondersteuning van een kwalitatief beleid

2.5.1. Verzamelen van relevante beleidsinformatie: 'Meten om te weten'

Het Vlaams gezondheidsbeleid steunt, conform het regeerakkoord, op wetenschappelijk onderbouwde beleidsinformatie. Deze visie wordt consequent veder gezet.

Voor het bijsturen van de kankerregisters, onder meer op basis van de aanbevelingen van de IARC (International Agency on Research on Cancer) werd een studieopdracht uitgeschreven.

Aan dit meten is weten zal ook aandacht besteed worden bij de conceptontwikkeling van het preventiedecreet.

Het Informatiesysteem Ziekenhuizen – Administratie Gezondheidszorg (IZAG) wordt verder uitgebouwd. Dit zal ertoe leiden dat, bijvoorbeeld inzake erkenningen, maar ook op andere terreinen er een klantvriendelijker en efficiënter gebruik gemaakt wordt van de geregistreerde gegevens.

Met de federale overheid is een protocol in voorbereiding inzake gegevensuitwisseling tussen de beide beleidsniveaus.

2.5.2. Visitatie

Simultaan aan de verdere ontwikkeling van de kwaliteitszorg zal het inspectieproces geleidelijk aan hervormd worden tot een geïntegreerd visitatiemodel. Dergelijke visitatie heeft tot doel om, op basis van de verzamelde gegevens en in dialoog met de voorziening, permanent te weken aan kwaliteitsverbetering. De resultaten van deze visitaties zullen mettertijd bepalend zijn voor de verlenging van de erkenning.

2.5.3. Zorgplanning

Daar waar de federale overheid programmatienormen oplegt wordt de invulling er van zo veel mogelijk bijgestuurd naar een meer objectieve spreiding van zorgvoorzieningen per provincie. Dit in afwachting van een optimale en volledige behoeftegestuurde spreiding

3. Gelijke Kansen

3.1. Het integratiebeleid

Op 1 januari 2000 trad het decreet van 28 april 1998 inzake het Vlaamse beleid ten aanzien van etnisch-culturele minderheden volledig in werking. Op basis van het decreet werden met het Vlaams Minderhedencentrum, 8 integratiecentra en 14 integratiediensten overeenkomsten afgesloten. Deze overeenkomsten bepalen de te behalen resultaten voor de volgende drie jaar: voor elk van de drie sporen -emancipatiebeleid, onthaalbeleid en opvangbeleid- werden concrete doelstellingen opgenomen.

Voor het aangaan van nieuwe erkenningen heeft het lokale niveau in 2000 prioritaire aandacht gekregen. Het streven naar een verdraagzamer en kansrijker Vlaanderen wordt immers gedragen door de lokale overheden. In 2001 wordt deze beleidsoptie verder doorgetrokken. Hiertoe zal, zoals voorzien in artikel 48 van het BVR betreffende de erkenning en subsidiëring van de centra en diensten voor het Vlaamse minderhedenbeleid, een programmatie voor de integratiediensten worden opgesteld. Daarbij zal rekening gehouden worden met de omvang en concentratie van de doelgroepen, de samenstelling van de bevolking en de aard van de problematiek.

Naast de verdere uitbouw en ondersteuning van het lokale minderhedenbeleid zal de aandacht de komende jaren gaan naar de optimalisering van het huidige beleid en de regelgeving.

In 2001 wordt verder gestreefd naar een grotere responsabilisering van de sector, zowel inzake beheer van middelen als werkwijze. Er worden maatregelen genomen om de sector een grotere verantwoordelijkheid te geven in het beheer van de middelen. De werking met overeenkomsten zal verfijnd worden: de vooruitgang van de resultaten zal nauwgezet opgevolgd en geëvalueerd worden. Bij deze evaluatie zal aandacht gaan naar de kwaliteit van de dienstverlening en de resultaten van het gevoerde beleid.

Zoals reeds gesteld in de paragraaf over het maatschappelijk opbouwwerk en over het lokaal sociaal beleid, dringt een grotere samenwerking en een mogelijk verdere integratie op het terrein zich op tussen de actoren rond dezelfde doelstellingen.

Op termijn is ook een aanpassing van het decreet van 28 april 1998 noodzakelijk. De krachtlijnen van het decreet zullen meer op elkaar afgestemd worden, naar inhoud van de dienstverlening, naar de diverse doelgroepen, naar de functies en naar de opdrachten. Hierbij zal ook rekening moeten gehouden met de ontwikkelingen op het vlak van het inburgeringsbeleid. Als eerste aanzet hiertoe wordt in 2001 een onderzoeksopdracht gegeven die het landschap in kaart moet brengen vanuit het oogpunt van opdrachten en functies.

3.1.1. In partnerschap met de doelgroepen en in communicatie met de bevolking

Er kunnen geen gelijke kansen worden gecreëerd zonder inspraak van de betrokkenen zelf. Zij zijn het best geplaatst om hun noden, behoeften en verwachtingen te vertolken. Dit in functie van het realiseren van hun emancipatie en participatie. Het forum van verenigingen van etnisch-culturele minderheden wordt vanaf 1 augustus 2000 erkend en gesubsidieerd. In 2001 wordt deze subsidiëring verder gezet. Het forum zal in 2001 een conferentie met alle eigen organisaties van etnisch-culturele minderheden organiseren.

Ik zal de komende jaren samen met de verschillende actoren op het terrein verder zoeken naar geschikte instrumenten om de boodschap over te brengen dat Vlaanderen een multiculturele samenleving is.

3.1.2. Effectieve toegang tot de maatschappelijke voorzieningen

Ik stel vast dat het toegankelijkheidsvraagstuk meer en meer gekoppeld wordt aan het interculturaliteitsdenken en dat meerdere sectoren inspanningen doen om hun voorzieningen op één of andere manier te interculturaliseren. Deze inspanningen gebeuren echter los van elkaar en een duidelijke visie op interculturaliseren en de wegen om dit te bereiken ontbreekt veelal. Sommige sectoren worden zich hiervan bewust en zijn vragende partij om de thematiek van interculturaliseren in een ruimere, sectoroverstijgende context te bekijken en aan te pakken.

Een resolute keuze voor intercultarisering en het vormen van mensen als leerling – opleider – werknemer op het vlak van omgaan met diversiteit is o.i. op termijn de beste weg om onze voorzieningen toegankelijker te maken en onze samenleving verdraagzamer. Deze invalshoek laat ook toe om welbepaalde categoriale instrumenten (vb. interculturele medewerkers) zo adequaat mogelijk in te zetten. Om deze vernieuwende aanpak op een gecoördineerde wijze te ondersteunen zal er op korte termijn een specifiek project van start gaan.

3.1.3. Woonwagenbeleid

Conform de beslissing van de VR van 19 december 1998 i.v.m. het beleid inzake woonwagenterreinen formuleerde de Vlaamse Woonwagencommissie een advies over de aanpassing van het subsidiereglement. Dit resulteerde in een nieuw besluit van de VR van 12 mei 2000 houdende de subsidiëring van de verwerving , de inrichting, de renovatie en de uitbreiding van woonwagenterreinen voor woonwagenbewoners. De wijzigingen betreffen

enerzijds de uitbreiding van de begunstigden van subsidies met de Vlaamse Huisvestingsmaatschappij en de door haar erkende sociale huisvestingsmaatschappijen en ook de Vlaamse Gemeenschapscommissie en anderzijds een vereenvoudiging van het subsidiereglement. Op deze manier willen we de lokale besturen en alle betrokken actoren verder ondersteunen in het realiseren van een kwaliteitsvol en behoeftedekkend aanbod voor legale standplaatsen.
De Vlaamse Woonwagencommissie heeft vanuit het recht op wonen een advies geformuleerd om een inclusief beleid te voeren: 'welzijn' hand in hand met 'huisvesting' en er wordt gepleit voor een aanpassing van de Vlaamse Wooncode m.b.t. de specifieke woonvorm van woonwagenbewoners. Op basis van dit advies en in overleg met de betrokken ministers zullen de nodige initiatieven genomen worden om de woonzekerheid van de woonwagenbevolking beter te garanderen.
Tot slot verschijnt in januari 2001 een informatiebrochure voor lokale besturen en alle betrokken actoren die initiatieven willen nemen m.b.t. woonwagenterreinen. Er zal een actie ondernomen worden om op een actieve en stimulerende wijze deze brochure kenbaar te maken naar de betrokken lokale besturen.

3.1.4. Onthaal- en integratiebeleid voor een positieve inburgering.

Uitgaande van de vaststelling dat migratie een blijvend verschijnsel is, heeft het inburgeringsbeleid tot doel anderstalige nieuwkomers via een kort, intensief en aangepast inburgeringsprogramma de kans te bieden om zo snel mogelijk in te burgeren in hun nieuwe leefwereld. Einddoel is het verzekeren van een optimale deelname van de nieuwkomer aan de samenleving.

De Vlaamse regering stelde in haar regeerakkoord en in de septemberverklaring van 1999 snel werk te willen maken van een inburgeringsbeleid. Tegen 2002 wenst de regering het inburgeringsbeleid via een definitieve decretale regeling te structureren.

Voor concrete inburgeringstrajecten heeft de regering op haar begroting 2000 een budget van 215 miljoen BEF ingeschreven. Op de begroting 2001 is minimaal hetzelfde bedrag voorzien. Hiermee wenst de regering de gemeenten te stimuleren om specifieke aandacht te besteden aan een adequaat onthaal van hun nieuwkomers en een systematisch toeleiden naar een gepast inburgeringstraject. Het inburgeringsbeleid stimuleert de gemeenten eveneens om hiervoor zoveel mogelijk intergemeentelijk samen te werken.

Om de onthaalbureaus te ondersteunen en om van meet af aan de effectiviteit en efficiëntie van het inburgeringsbeleid te kunnen inschatten, is er een aangepast cliëntvolgsysteem 'Traject2000' ontwikkeld dat in alle onthaalbureaus wordt geïnstalleerd. Om beter zicht te krijgen op een aantal specifieke doelgroepen van het inburgeringsbeleid en de concrete vormgeving van welbepaalde onderdelen van het inburgeringsprogramma werden er in 2000 vier onderzoeksopdrachten uitgeschreven. De resultaten van deze onderzoeken zullen samen met de geplande wetenschappelijke begeleiding van de start van het inburgeringsbeleid en samen met het cliëntvolgsysteem een belangrijke informatiebron zijn bij de definitieve vormgeving van het beleid.

Om de onthaalbureaus en andere maatschappelijke voorzieningen hulp te bieden wanneer zij in contact komen met een klant waarmee zij omwille van taalproblemen niet kunnen communiceren zal er in februari 2001 een centrale telefonische tolkendienst van start gaan. De oprichting van deze dienst wordt momenteel voorbereid.

3.1.5. Opvangbeleid

In het voorjaar 2000 is in de schoot van ICEM een werkgroep Opvangbeleid van start gegaan. Deze werkgroep heeft de opdracht om in overleg met de betrokken sectoren na te gaan welke concrete acties er kunnen ondernomen worden om het recht op welzijn, gezondheidszorg en onderwijs voor mensen zonder papieren te vrijwaren.
In samenwerking met het Steunpunt Algemeen Welzijnswerk loopt momenteel een concreet project in de residentiële centra van het algemeen welzijnswerk. Dit onderdakproject voorziet in een opvang van maximum 6 maanden in een residentieel centrum. In deze periode wordt ook het toekomstperspectief van de betrokkene uitgeklaard en wordt naar dit perspectief toe gewerkt.

Ik wens bijzondere aandacht te geven aan de meest kwetsbare groep, de niet-begeleide minderjarigen. Ik hoop op korte termijn en in dialoog met de werkgroep binnen ICEM, met de federale en andere overheden een globaal en coherent stappenplan te ontwikkelen, dat zowel op korte, halflange als op lange termijn realistische acties en doelstellingen zal formuleren.

Aansluitend bij de regularisatiecampagne van de federale overheid richt het inburgeringsbeleid van de Vlaamse regering zich ook specifiek naar die mensen zonder papieren die door regularisatie recht op verblijf verwerven. Net zoals nieuwkomers kunnen deze mensen instappen in een gepast inburgeringsprogramma.

3.2. Het gelijkekansenbeleid: een inclusief beleidsdomein

Bij Gelijke Kansen worden opbouwende oplossingen gezocht om gediscrimineerde groepen gelijkheid en gelijkwaardigheid te garanderen in de samenleving en om ze meer kansen te geven om geïntegreerd en autonoom te leven.

Het gelijkekansenbeleid wil voorkomen dat nieuwe ongelijkheid wordt gecreëerd en zal daarom impliciete en expliciete drempels aanpakken via onderzoek; het opsporen en installeren van meldpunten en het verzamelen en verwerken van (meet)gegevens over feitelijke ongelijkheid. Dit als belangrijke en ondersteunende stap in het wegwerken van ongelijkheid. Zo geven we een aanzet voor een Gelijke Kansen-label.

Aan al deze grote doelstellingen is in het voorbije jaar gestaag gewerkt.

Er is intensief samengewerkt aan de voorbereiding van het Actieplan Gelijke Kansen. In de praktijk blijkt echter dat er nog veel werk moet verricht worden vooraleer alle actoren in de beleidsdomeinen van de Vlaamse regering “rijp” zijn voor de concrete opstelling van een SWOT- analyse rond gelijke kansen in hun domein.

3.2.1. Gelijke Kansen voor vrouwen voorop

Op 1 januari 2000 verviel de deadline voorzien in het decreet voor de adviesorganen van 1997. Uit het rapport dat we eerder aan het parlement voorlegden blijkt dat er wel vooruitgang werd geboekt, maar dat het proces langer zal duren dan in 1997 eerder euforisch werd gedacht. Om deze reden, maar ook gelet op de nakende reorganisatie van de Vlaamse administratie wordt een uitstelregeling voorzien in het “verzameldecreet” tot 31 december

2001. We stellen vast dat ook op het federale vlak een uitstel van de toepassing is voorzien. Dit betekent niet dat er geen inspanningen worden gedaan.

'Vrouwen en besluitvorming' was en is een van de belangrijkste prioriteiten van het gelijkekansenbeleid.
Op 17 december 1999 werd met een rondetafelconferentie de aanzet gegeven tot de acties van het 'Campagneteam vrouwen 2000'.

De stuurgroep die uit dit evenement voortsproot is het "campagneteam" geworden dat aan de recente stem vrouw campagne een groter draagvlak heeft verleend.

Belangrijk is dat de campagne die in de voorbije maanden op verschillende fronten werd gevoerd niet ophoudt.

In het voorjaar 2001 wordt de 'meest evenwichtige' gemeente verkozen. Dit is de gemeente die de meest evenwichtige vertegenwoordiging van vrouwen en mannen heeft in de gemeenteraad en in het college van burgemeester en schepenen.
Maar belangrijker nog is dat we met het campagnemateriaal verder werken en dat er diverse initiatieven zullen genomen worden om in de volgende vier jaar vrouwen te empoweren om in de politiek te gaan en daadwerkelijk betrokken te worden bij de maatschappelijke besluitvorming. In de subsidiegids werd een subsidiecluster voor projecten voorzien die specifiek inspelen op deze actie.

'Pluspunt. Gegevens- en adviesbank voor vrouwen met bestuurstalent' is een databank van "Gelijke Kansen in Vlaanderen" die de kandidaturen bevat van deskundige vrouwen en die kan geraadpleegd worden door adviesraden die op zoek zijn naar vrouwelijke leden. Dit kandidatenbestand werd in de loop van het jaar 2000 uitgebreid door middel van verschillende mailingen, waaronder een metermailing.

De uitdaging voor 2001 bestaat erin om via sensibilisering en gerichte acties het Pluspuntaanbod meer bekendheid te geven en de weerstanden op terrein te overwinnen.

In maart 2001 zal er een studiedag over 'Vrouwen en besluitvorming' georganiseerd worden. Zowel de evenwichtcampagne - en ruimer 'vrouwen in het politieke leven' - als Pluspunt en de resultaten van wetenschappelijk onderzoek zullen aan bod komen.

Begin 2000 werd er zowel met de gelijkekansenambtenaren van de provincies als met de gelijkekansenambtenaren van de centrumsteden een netwerk opgestart. De bedoeling van deze netwerken is om een zicht te krijgen op de werkzaamheden binnen het lokaal gelijkekansenbeleid en om overleg te stimuleren, zowel onderling als met de Vlaamse overheid. In 2001 zal dit overleg verder structureel uitgebouwd worden.

In 2001 wordt er ingespeeld op de dynamiek van de nieuw verkozen besturen en zal er een insteek gegeven worden voor de opname van gelijkekansenbeleid in de bestuursakkoorden en materiaal aangeleverd worden voor het opstellen van plaatselijke beleidsplannen.
Het EER-instrument wordt momenteel herwerkt voor een hernieuwde input in de toepassing op het Vlaamse niveau.
Naast de verdere implementatie van EER en LEER is er gestart met een onderzoeksopdracht voor de uitwerking van een MEER (Media Emancipatie Effecten Rapportage). Tijdens de jaren 2000-2002 zal dit instrument ontwikkeld worden om mediaproducten te screenen op

gender. Ze moeten geëvalueerd kunnen worden op hun voorziene invloed op de emancipatie en op de beeldvorming en de positie van mannen en vrouwen. Voor een dergelijke analyse moet een standaardmethodiek ontwikkeld worden die ook door derden gehanteerd kan worden. Hierdoor kan de gender- en emancipatierelevantie van mediaproducten op systematische wijze gemeten worden.

3.2.2. De gelijkwaardige positie van vrouwen en mannen in de combinatie van arbeid en gezin bevorderen

De druk op de arbeidsmarkt maakt dat de vraag aan vrouwen om voltijds actief te worden toeneemt. Op de overheid wordt een beroep gedaan om de werkloosheidsval te dichten. Flexibelere kinderopvang en goedkoper mobiliteit moeten buitenhuisarbeid van vrouwen aantrekkelijker maken. Over zorgarbeid wordt echter gezwegen. Flexibele banen en lange uren onderweg maken buitenshuis werken en toch tijd hebben voor het gezin moeilijk combineerbaar. Een belangrijke vraag is bovendien of de overheid in staat is om in alle omstandigheden de kwaliteit van die zorg te garanderen. Is het geen recht om zelf zorg te verlenen?

Met de campagne 'Kwaliteit van werk, kwaliteit van leven' wil gelijke kansen het zorgdebat openen om zo de kwaliteit van het leven te garanderen. De campagne - die zich zowel richt naar werkgevers als werknemers - werd in het najaar 2000 gelanceerd met een persconferentie. Tijdens de campagne wordt er tweemaal een nieuwsbrief gestuurd naar de HR-verantwoordelijken van bedrijven. In deze nieuwsbrief wordt de prijs 'Mensvriendelijk bedrijf 2001' gelanceerd.

Deze prijs zal in februari 2001 toegekend worden aan het bedrijf dat het meest rekening houdt met de combinatie beroepsleven-privéleven van zijn werknemers. Daarnaast wordt er een krantje en een educatief spel voor werkende ouders verspreid. Er wordt gewerkt aan een toegankelijke visie tekst in samenspraak en overleg met de Vlaamse regering. De bedoeling is de ouders te informeren over mogelijke oplossingen om hun combinatie werk-gezin te vergemakkelijken. Er wordt gewerkt aan een toegankelijke visie tekst in samenspraak en overleg met de Vlaamse regering.

De eigenlijke campagne wordt in februari 2001 afgesloten met de uitreiking van de prijs, maar het thema arbeid-zorg blijft gedurende de volledige legislatuur bovenaan de agenda staan. Zo is hierrond ook een cluster voorzien voor de subsidiëring van projecten.

3.2.3. Gelijke kansen voor iedereen, het doorbreken van traditionele beeldvorming over diverse doelgroepen

De gelijkekansenwebsite ging online in april 1999 en in 2000 werden een aantal rubrieken verder uitgebreid. De website is onmiskenbaar een sensibiliseringsinstrument en wordt druk bezocht: 1500 bezoekers in 2 maanden, met tot hiertoe een maximum van 44 bezoekers op één dag. Deze cijfers tonen aan dat de website uitbreiding verdient. Daarnaast zal de website ook interactiever - en hiermee gebruiksvriendelijker - gemaakt worden.

In het jaar 2000 kwamen er enkele nieuwe organisaties ad nominatim op de begroting van gelijke kansen. Zo o.a. de vzw FWH, omdat zij de koepel vormt met de meest aangesloten

holebi-organisaties binnen Vlaanderen. Om die koepelfunctie verder uit te breiden, zal in 2001 binnen de vzw FWH het 'Steunpunt holebi' opgericht worden.

In 2000 werd eveneens de stuurgroep 'holebi & welzijn' opgericht. Deze stuurgroep heeft tot doel een 5-jarenplan te ontwikkelen rond het thema 'Holebi & welzijn' met als uitgangspunt: het sensibiliseren van de hele welzijnssector rond holebiseksualiteit en het tot stand brengen van een kwalitatief betere hulpverlening naar holebi's toe.

Enerzijds richt dit 5-jarenplan zich naar de eigen beleidsdomeinen, maar anderzijds moet het ook voor andere beleidsdomeinen de aanzet zijn tot het zich bevragen rond het thema 'Holebi & welzijn'.

De eerste acties werden geconcretiseerd binnen een project dat een samenwerkingsverband inhoudt tussen de vzw FWH en de vzw Ondersteuningscentrum Algemeen Welzijnswerk.

In 2001 zal het stappenplan ontwikkeld worden m.b.t. de toeleveringsbedrijven. Hiertoe zal de stuurgroep uitgebreid worden met actoren van andere beleidsdomeinen en werkvelden. Op die manier wordt de stuurgroep 'holebi & welzijn' een belangrijke voorbereiding voor de opmaak in 2002 van het actieplan Gelijke Kansen m.b.t. de doelgroep holebi waarbij, in samenspraak met collega-ministers en de interdepartementale commissie Gelijke Kansen, per beleidsdomein ten minste één structurele oplossing wordt gerealiseerd tegen het einde van de legislatuur.

Gelijke Kansen wil ondersteuning bieden aan burgers, verenigingen en organisaties die opkomen voor de ongelijkheid van kansen van personen met een handicap. De internationale evoluties waarbij het recht op volwaardig burgerschap voor iedereen steeds centraler wordt gesteld, moeten worden gevolgd, de emancipatorische hervorming binnen het gehandicaptenbeleid dient te worden aangemoedigd. Het gehandicaptenbeleid vindt hier een voedingsbodem binnen het gelijkekansenbeleid.

De stem van de personen met een handicap zelf verdient speciale aandacht.
Daarom zal aan de groeperingen en verenigingen van personen met een handicap en hun wettelijke vertegenwoordigers een platform worden aangeboden dat hen ondersteunt, hun ervaringsdeskundigheid bundelt en zo meer slagkracht van hun acties laat uitgaan.
De middelen voor de werking van dit platform worden vanaf 2001 op de begroting van gelijke kansen ingeschreven.
Verschillende personen met een handicap en hun organisaties werden samengebracht om samen dit 'gebruikersplatform' te ontwerpen, de fundamenten ervan te leggen, de interne structuur te bepalen en de objectieven voor de werking vast te leggen.

Daarnaast wordt het expertisecentrum 'Person Centered Planning van personen met een verstandelijke handicap' verder uitgebouwd. Vanuit dit centrum zullen de theoretische modellen en strategieën, waarin empowerment en inclusie van personen met een mentale handicap centraal staan, worden geïnventariseerd, uitgedacht en via vorming en individuele begeleiding in de praktijk gebracht.
Deze werking zal zich gaandeweg profileren als meldpunt dat vragen, klachten en knelpunten verzamelt, nieuwe noden detecteert en signaleert aan de overheid.

3.2.4. Gelijkekansenhuis

In 2000 werd er intensief gewerkt aan een dossier gelijkekansenhuis. In de Koningstraat 136, 1000 Brussel is momenteel reeds het documentatiecentrum "Rol en Samenleving" ondergebracht. In dit huis zullen ook het Gebruikersplatform van de personen met een handicap en het Steunpunt Gelijke Kansen worden ondergebracht.

3.2.5. Het Vlaams steunpunt voor toegankelijkheid

De beleidsnota 2000-2004 onderstreept het belang van een efficiënte werking rond de toegankelijkheidsthematiek. Een volledige en autonome integratie van personen met een handicap of beperkte mobiliteit vereist een integraal toegankelijke samenleving.

Binnen Gelijke Kansen in Vlaanderen werd van start gegaan met de concrete uitbouw van het Vlaams steunpunt voor Toegankelijkheid.

In het kader van zijn draaischijffunctie bij het inventariseren en ontsluiten van informatie zal vanuit het Vlaams steunpunt een centrale databank worden aangelegd. Hierin zullen de vele initiatieven die door de Vlaamse overheid en de intermediairen rond het toegankelijkheidsthema werden genomen, worden verzameld en geanalyseerd. Deze analyse zal zich voornamelijk richten op de overdraagbaarheid van de gegenereerde kennis en methoden naar de werking van het middenveld en de beleidsverantwoordelijken toe. Op basis van deze databank, en de lacunes die zij in beeld brengt, zal beleidsmatig worden gewerkt naar een toegankelijk Vlaanderen. Zowel de fysieke toegankelijkheid als de toegankelijkheid van informatie staan hierin centraal.
Voor deze inventarisatie zal onder meer beroep worden gedaan op de resultaten van een wetenschappelijk onderzoek dat hiertoe speciaal door Gelijke Kansen in Vlaanderen wordt uitbesteed.

Tevens zal aandacht worden besteed aan de concrete uitwerking van de provinciale steunpuntenstructuur inzake toegankelijkheid. De organisaties en gebruikersverenigingen die rond de toegankelijkheidsthematiek werkzaam zijn, zullen hierin nauw worden betrokken. Via deze steunpunten zal een hefboom worden gecreëerd tussen de burger en de overheid. Zij zullen onder meer fungeren als aanspreekpunt voor iedere burger die geconfronteerd wordt met de ontoegankelijkheid van de samenleving.

3.2.6. Een toegankelijke beleidsnota

De 'toegankelijkheid van informatie' vormt een belangrijke pijler binnen het huidige toegankelijkheidsbeleid. In eerste instantie dient aandacht te worden besteed aan het toegankelijk maken van de informatie die vanuit de diverse overheden wordt aangeboden.
Dit thema werd in 2000 o.a. geconcretiseerd in het herschrijven van de beleidsnota 2000-2004 naar een eenvoudige, toegankelijke versie. Deze hertaling biedt een instrument op basis waarvan een zeer ruim publiek in het beleid kan worden betrokken.
Vanuit verschillende administraties, Vlaamse instellingen en overkoepelende organisaties uit het middenveld die betrokken zijn bij het gelijkekansenbeleid, werd gezorgd voor een ruime verspreiding van deze toegankelijke beleidsnota.

Met de betrokken doelgroepen zullen er werksessies worden opgezet voor de bespreking van deze toegankelijke beleidsnota.

3.2.7. Organisatie aangepast vervoer voor personen met een handicap

Fysieke toegankelijkheid en mobiliteit zijn twee complementaire begrippen.
Mobiliteit is een basisvoorwaarde voor de bereikbaarheid en dus ook de toegankelijkheid van het maatschappelijk aanbod.
In het kader van het decreet op de basismobiliteit zal aandacht worden besteed aan het integraal toegankelijk maken van het openbaar vervoer.
Omdat echter, voor een zeer specifieke groep van personen met een ernstige handicap, de nood aan een individuele dienstverlening zal blijven bestaan, dient ook werk te worden gemaakt van de organisatie van dit individueel aangepast vervoer.
De Vlaamse regering keurde een concept goed op basis waarvan bestaande initiatieven van de Lijn en andere publieke of private diensten kunnen worden uitgebouwd.
In de buitengebieden zoals beschreven in het Ruimtelijk Structuurplan Vlaanderen zal de vraagafhankelijke vervoerservice worden verzekerd door een uitbreiding en specifieke aanpassing van de belbusdiensten, geëxploiteerd door de Lijn.
Daarnaast zullen publieke en private initiatieven die zich binnen de stedelijke, kleinstedelijke en randstedelijke gebieden ontwikkelden, voor hun verdere uitbouw beroep kunnen doen op werksubsidies die vanuit Gelijke Kansen in Vlaanderen worden toegekend. Hierbij zullen zij specifieke normen inzake toegankelijkheid, veiligheid, service en onderlinge afstemming in acht moeten nemen.
Momenteel wordt vanuit Gelijke Kansen in Vlaanderen een subsidiereglement inzake dit aangepast vervoer voor personen met een ernstige handicap opgesteld. Het systeem treedt vanaf 2001 in werking.